

Ärakiri
Ärisaladused välja jäetud

OTSUS

Tallinn

31.12.2012 nr 5.1-5/12-042

OÜ Zoovetvaru suhtes läbiviidud haldusmenetluse lõpetamine

1. Haldusmenetluse alustamine

Haldusmenetluse ajendas [...] (edaspidi: Taotleja) 28.12.2010 kaebus Konkurentsiametile seoses OÜ Zoovetvaru (edaspidi: ZV) poolt võimaliku turgu valitseva seisundi kuritarvitamisega veterinaarravimite hulgimüügi turul Eestis. Taotleja soovis saada Konkurentsiameti hinnangut selle kohta, kas taotluses kirjeldatud ZV tegevus on vastuolus konkurentsiseaduse (KonkS) sätetega ning palus Konkurentsiametil võtta tarvitusele meetmed võimalike õigusrikkumiste lõpetamiseks.

Tulenevalt haldusmenetluse seaduse (HMS) § 35 lg 1 punktist 1 algas kaebuse esitamisega Konkurentsiametis haldusmenetlus.

Taotleja palus tunnistada enda nime teistele isikutele avaldamisele mittekuuluvaks.

2. Haldusmenetluse sisu

Käesoleva haldusmenetluse raames uuris Konkurentsiamet veterinaarravimite hulgimüügiteenuse pakkumisel ZV tegevuse mõju konkurentsiolekorradele ja tema tegevuse vastavust KonkS §-le 16. Seejuures koondus Konkurentsiameti tähelepanu ZV hinnakujundusele ja müügitegevuse läbipaistvusele.

3. Menetlusosalised

OÜ Zoovetvaru – äriregistrikood 10498372, aadress Uusaru 5, Saue 76505, Harjumaa.

ZV kuulub 100%-liselt Eesti kapitalil põhinevale firmale ning tegeleb veterinaarravimite, täiendsöötade ja farmitarvikute turustamisega. ZV-le on väljastatud ravimite hulgimüügi tegevusluba nr 276 ja tootmise tegevusluba nr 277.

Taotleja - Konkurentsiameti poolt teistele isikutele avaldamisele mittekuuluvaks tunnistatud ettevõtja.

4. Faktilised asjaolud ja kogutud tõendid

4.1. Taotleja 28.12.2010 kaebus ja selle hilisemad täiendused

Taotleja märkis oma kaebuses, et ZV on Eesti veterinaarravimite turul suurimaks hulгимүүјaks, mille käive oli Ravimiameti III kvartali 2010. a statistika andmetel 20,32 miljonit krooni ja turuosa 49,57%. Sealjuures olid ZV käive ja turuosa veelgi suuremad, kuna tema valitseva mõju alla kuulub teinegi veterinaarravimite hulгимүүја – Osühing Interfarm Est (tegevusluba nr 325, edaspidi Interfarm), mille käive ja turuosa olid 2010. a III kvartali statistika põhjal vastavalt 2,44 miljonit krooni ja 5,96%. Kuna Interfarm kuulub ZV valitseva mõju alla, loetakse nad konkurentsioiguslikus mõttes üheks isikuks. Aritmeetiliselt turuosasid liites on ZV ja Interfarm kogu turuosaks Eesti veterinaarravimite hulгимүүји turul 55,53%. Turgu valitseva seisundi omamist eeldatakse, kui ettevõtjale või mitmele samal kaubaturul tegutsevale ettevõtjale kuulub kaubaturul vähemalt 40% käibest.

Konkurentsiametile 08.02.2011 saadetud kirjas rõhutas Taotleja, et lisaks oma väga suurele üldisele turuosale veterinaarravimite hulгимүүјiturul, omab ZV Taotlejale teadaolevalt monopolset seisundit terve rea tähtsate veterinaarravimite turustamisel. Nimelt on Taotleja andmetel antud [...] osas eksklusiivsed õigused neid ravimeid Eestis turustada. Rohkearvuliste eksklusiivsete ravimite omamine portfellis tugevdab ZV niigi kaalukat positsiooni. Sisuliselt tähendab see, et ZV dikteerib täielikult nimetatud ravimite müügitingimusi nii veterinaararstidele, kliinikutele kui ka teistele hulгимүүјatele. Korduvalt on olnud juhtumeid, kus teatud ravimi müügist Taotlejale on ZV keeldunud, rääkimata ebaõiglase hindade kehtestamisest ja ebavõrdsest kohtlemisest.

Taotleja väitel kuritarvitab ZV oma positsiooni Eesti veterinaarravimite hulгимүүји turul järjekindlalt: ZV on võrdväärsete kokkulepete korral pakkunud erinevatele äripartneritele erinevaid tingimusi, pannes osad neist sellega ebasoodsasse konkurentsiolekorda ning samuti on teatud klientide (näiteks Taotleja) suhtes kehtestatud ebaõiglaseid müügihindasid (hinnad on oluliselt kõrgemad, kui teistel klientidel).

Taotleja esitas kaebuses alljärgnevad näited erinevate hindade rakendamisest ZV poolt, mis on Taotleja hinnangul diskrimineerivad.

- [...] müüs ZV Taotlejale ravimit Butomidor 10mg/ml inj.10ml. Ravimit müüdi hinnaga [...] krooni. Samal ajal maksis nimetatud ravim ühele Taotlejale teadaolevale isikule [...] krooni. Taotleja rõhutas, et ravimi Butomidor osas on ZV ainus maaletooja Eestis ning sellel ravimil ei eksisteeri Eestis turul analooge. Seega puudub Taotleja arvates antud ravimi juures igasugune võimalus kasutada alternatiivset tarnekanalit ning turuosalised on täielikult turgu valitseva ettevõtja ZV meelevaldas. Oma 23.01.2011 kirjas märkis Taotleja, et talle on täiendavalt teatavaks saanud üks hiljutine juhtum ZV-i portfellis oleva ravimi Butomidor müügitingimuste kehtestamisest klientide suunal: Taotlejale teadaolevalt tõstis ZV kõnealuse ravimi hinda oma klientidele ootamatult 17%. [...], mis sisuliselt tähendas diskrimineerimist. Asjaolu, et ZV tõstis hinda kogu turu jaoks, mitte ei langetanud hinda seni diskrimineeritud kliendile, näitab Taotleja arvates veenvalt turgu valitseva seisundi olemasolu. Taotleja hinnangul tõusetub sellest juhtumist nii hinnapressingu küsimus kui ka võimalik ebaõiglaselt kõrge hinna küsimus. Kuna kehtivad õigusaktid ei reguleeri veterinaarravimite hinnakujundust, siis on alust arvata, et mitmetel juhtudel on ZV kehtestanud ebaõiglaselt kõrged hinnad oma toodetele.

- [...] müüs ZV Taotlejale [...] tk ravimit Cestacat Flavour tbl N10 tükihinnaga [...] krooni ning [...] tk ravimit Cestacat Plus Flavour tbl N10 tükihinnaga [...] krooni. Samal ajal on teisele kliendile müüdud [...] tk Cestacat Plus Flavour tbl N10 arvestusliku tükihinnaga [...] krooni ja [...] tk Cestacat Flavour tbl N10 arvestusliku tükihinnaga [...] krooni. Nimetatud toodetega on aga klient saanud kaasa [...] tasuta toodet Cestacat Flavour tbl N10. Seega on tegelikult klient saanud Cestacat Flavour tbl N10 1 tk arvestusliku hinnaga [...] krooni.
- [...]2010 müüs ZV Taotlejale [...] tk ravimit Cobactan 2,5% inj 10ML tükihinnaga [...] krooni. Samal ajal on teisele kliendile müüdud [...] tk sama ravimit arvestusliku tükihinnaga [...] krooni.
- [...] 2010 müüs ZV Taotlejale ravimit Finadyne 50mg/ml 50ml hinnaga [...] krooni. Samal ajal on teisele kliendile müüdud sama ravimit [...] tk hinnaga [...] krooni, millele on antud veel lisaks neli tasuta toodet. See teeb ühe toote arvestuslikuks hinnaks [...] krooni.

Kõigi eelkirjeldatud intsidentide kohta Konkurentsiametile esitatud arvete koopiade osas märkis Taotleja, et arvete saaja(d) on Taotlejale teada, kuid isiku(te) palvel on identifitseerimist võimaldavad tunnused (s.o. kliendi nimi, arve number ja arve kuupäev) arvetel varjatud, kuna isik kardab võimalikku tagakiusamist ZV poolt. Ühtlasi ei olnud Taotleja nõus, et Konkurentsiamet saadab arved Taotleja poolt esitatud kujul omapoolsete selgituste andmiseks ZV-le ning koostas arvetest ZV-le esitatavad koopiad, millelt olid ka Taotlejale väljastatud arvete puhul eemaldatud arve saaja nimi ja mitmel juhul ka asjassepuutuvate ravimite kogused ja hinnad.

08.02.2011 täiendas Taotleja oma kaebust, esitades teabe Interfarmi tooteportfelli kuulunud [...] hinnakujunduse kohta. Viidatud [...] sihtotstarve on [...], mis on väga levinud [...] haigus, mis põhjustab suurt majanduslikku kahju. Taotleja ostis Interfarmilt nimetatud ravimit pikema perioodi jooksul stabiilse hinnaga [...] ning müüs seda edasi oma kliendile [...] hinnaga [...]. Pärast Interfarmi ja ZV koondumise teate avaldamist ajakirjanduses 22.03.2010 tõstis Interfarm ootamatult kõnealuse ravimi hinda [...]. Kuna Taotleja oli oma kliendile [...] müünud antud toodet hinnaga [...], polnud vähimatki võimalust jätkata järsult kallinenud toote müüki ning Taotleja kaotas kliendi. Taotlejale teadaolevalt võttis ZV aga kliendi koheselt üle ning müüb [...] oluliselt odavama hinnaga kui [...]. Antud juhtumi asjaolud annavad alust arvata, et hinnaga manipuleerimise aktsioon võeti ZV poolt ette eesmärgiga Taotleja eemale tõrjuda ja klient endale saada.

[...].2011 esitas Taotleja Konkurentsiametile teabe ZV portfelli kuuluva ravimi Biokubatool Spray 160g hinnakujunduse kohta. Biokubatool on ravim, mida kasutatakse loomade haavade ravimisel ning millel Eestis puudub analoog, st sama toimeainega ravim. Biokubatooli vajavad mitmed Taotleja kliendid ning Taotleja on sunnitud hankima seda ZV-lt. Taotleja on varasemalt ostnud ravimit Biokubatool Interfarmilt pikema perioodi jooksul hinnaga u [...] krooni ([...] – [...] EUR). [...]2010 oli Biokubatooli hind juba [...] krooni ([...] EUR). Seega toimus järsk ning ootamatu hinnatõus [...]%. [...] 2011. a selgus, et ZV on tõstnud antud toote hinda veelgi - uus hind oli [...] EUR. Hinnatõus oli seekord koguni [...] %. Taotlejat hinnatõusust eelnevalt ei informeeritud ega esitatud hinnatõusuks ka mingisuguseid põhjendusi. Hinna muutus oli ZV ühepoolne otsus ning Taotlejal puudus võimalus seda läbi rääkida. Võrreldes [...] algusega 2010. a oli Biokubatooli hind Taotleja jaoks tõusnud [...]. Taotleja leidis, et kirjeldatud juhtum demonstreerib järjekordselt turgu valitseva seisundi olemasolu ZV-l, kuna domineerivas

positsioonis mitteolev ettevõtte ei saaks selliseid ühepoolseid manipulatsioone kauba hinnaga lubada. Ühtlasi märkis Taotleja, et on alust arvata, et kehtestatud hinnad on ebaõiglaselt kõrged, millele viitab juba hinnatõusu ulatus (lühikese aja vältel [...]). Taotleja arvamusel kohaselt on ravimi Biokubatol hinnamanipulatsioonide näol tegemist ZV järjekordse katsega rakendada hinnapressingut (*margin squeeze*) eesmärgiga saavutada Taotleja klientide ülevõtmine, kuna Taotleja ei ole võimeline ZV poolt dikteeritud hinnatasemel konkureerima. Näiteks ei ole Taotleja klientidest 2011. a enam temalt Biokubatoli ostnud [...]. [...] teadaolevalt müüb ZV [...] Biokubatoli oluliselt madalamate hindadega kui Taotlejale.

[...]. Taotleja on aastal 2010. a ostnud Interfarmilt Bovitubali hinnaga [...] krooni ([...] EUR). Järgmine kord soovis Taotleja osta Bovitubali [...] 2011. a ning selgus, et pärast vahepealset Interfarm koondumist ZV-ga oli Bovitubali hind peaaegu [...] – uus hind oli [...] EUR (ehk [...] krooni), seega oli toimunud pretsedenditult ulatuslik hinnatõus [...]. Hinnatõusust Taotlejat eelnevalt ei informeeritud ega esitatud hinnatõusuks ka mingisuguseid põhjendusi. Hinna muutus oli ZV ühepoolne otsus ning Taotlejal puudus võimalus seda läbi rääkida. Taotleja leidis, et viidatud juhtum demonstreerib järjekordselt turgu valitseva seisundi olemasolu ZV-l, kuna domineerivas positsioonis mitteolev ettevõtte ei saaks niivõrd ulatuslikke ühepoolseid manipulatsioone kauba hinnaga lubada. Taotleja arvates on üheks ajutiseks (seni kuni Taotlejalt antud toodet ostetakse) eesmärgiks maksimeerida ebaõiglaselt oma kasumit Taotleja ja tema klientide arvelt. Taotleja hinnangul on piisavalt alust arvata, et ZV poolt kehtestatud Bovitubali hind on ebaõiglaselt kõrge, millele viitab juba hinnatõusu pretsedenditu ulatus ([...] aasta jooksul [...]).

Taotleja kaebuse kohaselt puudub klientidel võimalus saada ka adekvaatset ülevaadet neile rakendavatest müügitingimustest. Nimelt ei võimaldata teatud klientidele (k.a. Taotleja) juurdepääsu ZV veebipõhisele hinnakirjale ja tellimissüsteemile, samuti ei ole vaatamata korduvatele palvetele esitatud Taotlejale e-kirja formaadis pakkumusi, tellimuste kinnitusi ega muid taolisi materjale, mis võimaldaks saada vajalikku informatsiooni ja teha kaalutletud otsuseid. [...]. Kogu ZV müügialane suhtlus avaldajaga (ja paljude teiste turuosalistega) käib üksnes suulisel vormis ning sisuliselt näeb klient müügihindasid alles esitatud arvel.

4.2. Hulgimüüjatelt kogutud teave

Konkurentsiamet saatis Taotleja kaebuses esitatud asjaolude selgitamiseks 09.02.2011 teabetaotlused üheksale veterinaarravimite hulgimüügiga tegelevale ettevõtjale: Tiitsat OÜ-le, AS-ile Optimer, Maxx Pharma PLC/OÜ-le, De Adelaar Eesti AS-le, Remedium AS-le, Tamro Eesti OÜ-le, AS-le Magnum Veterinaaria, Dimela AS-le ning ZV-le. Küsitletud hulgimüüjatest omavad Ravimiameti tegevuslubade registri andmetel veterinaarravimite hulgimüügi tegevusluba kõik ettevõtjad ning lisaks sellele omavad Tamro Eesti OÜ, AS Magnum Veterinaaria ning ZV Ravimiameti tegevuslubade registri andmetel ka humaanravimite hulgimüügi tegevusluba.

Teabetaotlustes paluti turuosalistel nimetada ettevõtjad, keda nad peavad oma konkurentideks; nimetada veterinaarravimite hulgimüüjad, kel on võime käituda konkurentidest, ostjatest või tootjatest sõltumatult; nimetada ettevõtjaid, kellel on lühikese aja jooksul ning väikeste investeeringutega võimalik hakata tegutsema veterinaarravimite hulgimüügiga, samuti paluti kommenteerida veterinaarravimite hulgimüüjate tegevuse laiendamise perspektiive.

ZV-le saatis Konkurentsiamet ühes teabetaotlusega Taotleja kaebuse anonüümsel kujul ning palus ZV-l esitada Konkurentsiametile ka oma põhjendatud arvamus kaebuses toodud asjaolude ja seisukohtade suhtes.

4.2.1. Vastuste üldkokkuvõte

Järgnevalt on kajastatud hulгимүүjate vastused, välja arvatud ZV-i ja Taotleja omad, mis on eraldi kajastatud otsuse punktides 4.2.2. ja 4.2.3.

Hulгимүүjatel saadud vastused näitasid, et küsitletud ettevõtjad suhtuvad konkurentsiolukorda veterinaarravimite hulгимүүgis sarnaselt – peaaegu kõik nimetasid oma konkurentideks teisi veterinaarravimite hulгимүүgi tegevusloa omajaid, vaid väikese erandina nimetas üks, et tegeleb nišivaldkonnaga ja seetõttu konkurentide olemasolu ei tunnetata. Mõned küsitletud väitsid, et kuna ZV-l on palju vaktsiine ja kõige laiem müügilubade valim, siis on temal suurem sõltumatus konkurentidest. Märjiti ka, et ZV annab kaupa nõ müügi peale, mis annab klientidele väga pikad maksetähtajad. Samas väitsid osad, et AS Magnum Veterinaaria kasutab kauba tarnimisel humanapteegi transporti tasuta, mis annab viimasele 5% hinnaeelise konkurentide ees. Toodi ka välja, et ettevõtja, kellel on tooteid, mida teistel ei ole, on selle konkreetse toote osas monopoolses seisundis.

Vastanud leidsid, et hulгимүүjad ei ole oma klientidest sõltumatud. Samas toodi välja, et ostjate soov on kõik vajalik kaup ühest kohast kätte saada. Samuti märkis üks ettevõtja, et kuna enamus veterinaarravimite liigub läbi veterinaararstide, siis mingit ketti luua tundub raske ning et üldapteekide puhul on see veel enam raskendatud, kuna apteegikett on ainult Magnumil.

Osad vastanutest nentisid, et suure tooteportfelli tõttu võib ZV-l olla teatav sõltumatus ostjatest, sest ta saab tõsta hindasid ilma kliente kaotamata, kuna nende turuosa on väga suur ja reaalselt konkurentsi ei ole. Samuti märkis üks vastanutest, et ZV harrastab sidumist, mis võimaldab tal kliendile müüa kaupa, mida viimane ei tellinud.

Kõik vastanud väitsid, et ükski hulгимүүjatest ei saa käituda tootjatest sõltumatult. Ainsana toodi välja, et kui tootja ise tegeleb hulгимүүgiga, siis on tal seeläbi sõltumatus olemas ning et hulгимүүja, kellel on väga suur turuosa, on võimeline tootjaid mõnevõrra mõjutama. Siiski jäi domineerivaks arvamus, et igal hulгимүүjal on võimalus pöörduda ja alustada läbirääkimisi kõikide tootjatega üle maailma.

Konkurentsiameti küsimusele ettevõtjate kohta, kellel on lühikese aja jooksul ning väikeste investeeringutega võimalik hakata tegutsema veterinaarravimite hulгимүүgiga, nimetas vaid üks vastanutest sellise ettevõtjana Hagarex OÜ-d, kellel on kehtiv ravimite hulгимүүgilitsents. Toodi välja, et veterinaarravimite hulгимүүgiga tegutsema hakkamine nõuab kvalifitseeritud tööjõudu, suuri investeeringuid ning tegevuslitsentsi saamine on keeruline, samuti märjiti takistusena ära madalad hinnad ja pikaajalised lepingud klientidega. Üks vastanu leidis, et turule saab tulla ettevõtja, kellel on mõni uus suure müügi potentsiaaliga ravim.

Praeguste hulгимүүjate tegevuse laiendamise perspektiivide osas märjiti, et see on seotud üldise majanduskasvuga. Veterinaarravimite turg on seotud põllumajanduse kasvuga, näiteks linnuliha tootmise kasvu, biotsiidide, lemmikloomatoidu ja söödalisandite nõudluse suurenemisega. Samuti on võimalik laiendada tegevust, tuues turule uusi tooteid.

4.2.2. Taotleja vastus

Taotleja pidas oma konkurentideks kõiki põhilisi veterinaarravimite hulгимүүjaid.

Taotleja hinnangul on Eesti veterinaarravimite hulгимүүgiturul võimalik käituda arvestataval määral sõltumatult konkurentidest ZV-l. Selle põhjuseks on tema suur turuosa, suur asendamatute toodete hulk ZV portfellis ([...]) ning suur ja lojaalne kliendibaas. Kõigi tegurite koosmõjus on ZV-l kujunenud unikaalne turujõud Eesti veterinaarravimite hulгимүүgiturul. Ravimiameti 2010. a IV kvartali statistika kohaselt on ZV turuosa veelgi kasvanud, ulatudes koos Interfarmiga juba 62,2%-ni.

Taotleja arvates on selge, et kui ettevõtja suudab oma turuosa umbes ühe aasta jooksul praktiliselt kahekordistada – 2009. a turuosa 37,74% ja 2010. a IV kvartalis turuosa juba 62,2%, siis demonstreerib see vaieldamatult ettevõtja võimsat turujõudu. Kasvu kiirus ja ulatus viitavad Taotleja hinnangul ka turupositsiooni kuritarvitamisele. Ühelgi teisel hulгимүүjal võrreldavat seisundit ei ole tulenevalt väikestest turuosadest ja turujõu nappusest.

ZV sõltumatu käitumise võime konkurentide suhtes väljendub eelkõige kahes asjaolus: 1) konkurendid on sunnitud ostma väga palju ZV portfellis olevaid tooteid, kuna neil puuduvad turul analoogid; 2) ZV on võimeline ühepoolset muutma müügitingimusi (sh tõstma hinda) ilma, et see ohustaks tema positsiooni turul või tooks kaasa käibe languse.

Taotleja selgitas, et ZV suur turuosa, millega kaasneb suur asendamatute toodete hulk, võimaldab tal ristsubsideerida oma erinevate kaupade müüki ja rakendada efektiivselt hinnapressingut (*margin squeeze*). Teatud juhtudel on ZV pakkunud Taotleja hinnangul oma tooteid isegi allpool omahinda. Seetõttu ei suuda ülejäänud ettevõtjad konkureerida isegi selliste toodete osas, mis ei ole asendamatud (mida leidub mitme hulгимүүja portfellis). Kasutades hinnapressingut pakub ZV tingimusi, mis toovad kaasa klientide ületuleku [...].

ZV-l on väga suur ja lojaalne kliendibaas, mis on kujunenud läbi rikkaliku tooteportfelli, jõuliste lojaalsusallahindluste ja klientide ebavõrdse kohtlemise. ZV klientidest võib loetleda suuri põllumajandusettevõtteid nagu AS Väätsa Agro, AS Agro Piim, AS Tallegg, AS Ekseko, aga ka mitmed karusloomakasvatused ja isegi Tallinna Loomaaed. Ülejäänud hulгимүүgiettevõtted konkureerivad omavahel põhiliselt väikeklientide pärast. Suurklientide kinnistamine enese külge on toonud kaasa turu olulisel määral sulgemise ülejäänud hulгимүүjate jaoks.

Võrreldes kaebuse esitamise ajaga ei ole ZV muutnud oma käitumist ka müügipakkumiste avalikustamise valdkonnas – endiselt ei lubata Taotlejal kasutada ZV veebipõhist ostukeskkonda ning keeldutakse avalikustamast oma hinnakirja, mis on vastuolus nii konkurentsireeglitega kui ka ravimiseaduse sätetega (ravimiseaduse § 44 lg 1 p 6).

Taotleja hinnangul on ZV-l võimalik käituda Eesti veterinaarravimite hulгимүүgi turul arvestataval määral sõltumatult varustajatest. Oma suure turujõu abil ja suurklientide kinnistamise kaudu on ZV sisuliselt sulgenud turu paljude varustajate jaoks. Varustajad on huvitatud hulгимүүgipartnerist, kes omab turuliidri positsiooni ja kelle portfellis on suurimad kliendid, kuna vastasel juhul puudub varustajatel tõhus ligipääs turule. Selle tulemusena on valdav osa tootjatest valinud oma eksklusiivseks partneriks just ZV. See aga on toonud kaasa turu sulgemise ka konkureerivatele hulгимүүjatele, kuna enamus varustajatest ei ole huvitatud

väikesel turul mitmete partnerite kaasamisest, kuna see võib vähendada motivatsiooni turunduse ja müügitoetuste vallas. Olukorda illustreerib veterinaarravimite müügiloa hoidjate poolt ametlikuks maaletoojaks nimetatud hulгимүүjate tabel, mille põhjal ZV on ainsaks maaletoojaks 12 tootja osas.¹

Taotleja hinnangul ei ole Eestis võimalik lühikese aja jooksul ja väikeste investeeringutega siseneda kohalikule veterinaarravimite hulгимүүgiturule. Selle põhjuseks on: 1) turu tõkked ehk ravimiseaduses kehtestatud ranged nõuded ja piirangud ravimite hulгимүүjatele (sh tegevusloa nõue, erinõuded ruumidele, personalile jne) ning 2) turu suletud iseloom. Tänu ristsubsideerimisele, hinnapressingule ja lojaalsusallahindlustele on ZV võtnud tänaseks turul üle enamiku suuremaist klientidest. Kuna turu areng ei anna alust ennustada hüppelist kasvu, tuleb turule sisenejal asuda konkureerima olemasolevate varustajate ja klientide pärast. Turg on sisuliselt suletud ja uutel sisenejatel pole võimalik leida varustajaid ega kliente, et asuda jätkusuutlikult majandama ning investeeringud ei tasuks ennast ära.

Turul valitsevat olukorda illustreerib ka asjaolu, et viimase viie aasta jooksul on Taotlejale teadaolevalt turule tulnud ainult üks uus konkurent, [...], kes tegeleb üksikute ravimite maaletoomisega ja nende müügiga peamiselt teistele hulгимүүjatele.

Taotleja arvates on Eesti veterinaarravimite hulгимүүgi turul parimad võimalused äritegevuse laiendamiseks ZV-l, kellel on turgu valitsevast seisundist tulenevalt suur sisemine jõud ja valmisolek asuda tegutsema ka muude tegevustega, näiteks innovaatilise ja arendustegevusega. Hea võimaluse tegevuse laiendamiseks annab näiteks uute ravimite turuletulek, mille osas ZV võimalused on taas kõige paremad, kuna tema tooteportfell on ülekaalukalt suurim. Samuti on ZV täna ka ise müügiloa hoidjaks 10 ravimi osas, mis indikeerib tema plaane suurendada oma sõltumatust varustajatest veelgi ja samuti nihkuda üha rohkem kaubaturu muudele tasanditele. ZV valmisolekut äritegevuse laiendamiseks näitab ka konkurenti Interfarm omandamine 2010. a.

4.2.3. OÜ Zoovetvaru vastus

ZV peab oma konkurentideks kõiki ettevõtjaid, kes tegutsevad ravimite hulгимүүjatena – nii humaan- kui ka veterinaarravimite hulгимүүjatena. Sageli saab veterinaarravimite asemel kasutada humaanravimeid, mis tähendab, et veterinaarravimid ja humaanravimid on omavahel osaliselt asendatavad ja kuuluvad seeläbi vähemalt teatud ulatuses samale kaubaturule. Selle tõendamiseks esitas ZV Raviameti poolt väljastatud müügi aruande, mis kajastab humaanravimite müümist veterinaararstidele 2010. a. Teiseks tuleb humaanravimite hulгимүүjaid käsitleda ZV konkurentidena seetõttu, et ettevõtja, kellel on olemas vahendid ja teadmised tegutseda humaanravimite hulгимүүjana, saab väikeste kuludega ümber orienteeruda veterinaarravimite müümisele. Ravimite hulгимүүja seisukohalt on erinevate ravimite pakkumise tingimused sarnased, mistõttu kõikidel ravimite hulгимүүjatel on võimalik müüa erinevaid liike ravimeid. Eriti arvestades asjaoluga, et enamik varustajatest tegelevadki samaaegselt nii humaan- kui veterinaarravimite müügiga. Näitena tõi ZV AS-i Magnum, mille tütarettevõtja Magnum Medical OÜ on üks humaanravimituru suurima turuosaga hulгимүүjaid Eestis ning kes tegeleb vähesel määral ka veterinaarravimite müügiga. Lisaks tegutseb täielikult veterinaarravimite hulгимүүjana AS Magnum teine tütarettevõtja AS Magnum Veterinaaria.

¹ Kättesaadav: <http://www.raviamet.ee/19523>.

Arvestades, et AS Magnum on kogu AS Magnum Veterinaaria tegutsemise kestel pakkunud oma tütarettevõtjale finantsilist ning turunduslikku tuge, mõjutab AS Magnum tegevus tervikuna tugevalt nii humaanravimite kui ka veterinaarravimite turgu. Mõju on seda tugevam, et AS Magnum (koos tütarettevõtjatega) näol on kokkuvõttes tegemist ühe suurima turuosaga ravimite hulgimüüjaga. Tänu AS Magnum tugevale toetusele on AS Magnum Veterinaaria saavutanud veterinaarravimite turul äärmiselt tugeva positsiooni ning ettevõtja ise on seisukohal, et tegemist on veterinaarravimite hulgimüügi turu liidriga. Seda tõendab AS Magnum Veterinaaria kodulehel kajastatav info: „*Magnum Veterinaaria omandas 2007. aasta märtsis 100% Leedu veterinaartoodete hulgimüügi turuliidri Linas Agro Veterinarijos Centras (LAVC) aktsiatest, millega seoses oleme tänaseks Baltikumi veterinaarturu vaieldamatu liider.*“²

Lisaks AS-le Magnum, tema tütarettevõtjatele ja teistele humaanravimite hulgimüüjatele pakuvad praegusel hetkel ZV-le tugevat konkurentsi kõik veterinaarravimite hulgimüügi tegelevad ettevõtjad: Dimela AS; Remedium AS; Optimer AS; Tiitsat OÜ; Interchemie werken „DeAdelaar“ Eesti AS; Maxx Pharma OÜ; Tamro Eesti OÜ; Oriola AS ja Apteekide Koostöö Hulgimüük OÜ.

ZV hinnangul ei ole ühelgi veterinaarravimite hulgimüüjal võimet käituda konkurentidest sõltumatult. Ainsana saaks käesoleval hetkel potentsiaalselt sellisena tegutseda AS Magnum Veterinaaria, kes omab piisavalt majanduslikku jõudu ning kes saab teataval määral käituda ka sõltumatult ostjatest.

2010. a seisuga omas tegevusluba 51 ravimite hulgimüüjat, sh seitse ettevõtjat omas ainult veterinaarravimite müügi õigust. Raviameti andmete põhjal oli ZV turuosa 2004. a veterinaarravimite hulgimüügis 15,19%, mis 2010. a-ks tõusis 45,22%-ni. ZV turuosa suurenemine pärast 2004. aastat on tingitud üksnes sellest, et ZV võitis marutaudivastase vaktsiini riigihanke, mis on samas ajutise iseloomuga ning seetõttu ei saa seda riigihanget arvestada ZV veterinaarravimite turul valitseva iseloomu üle otsustamisel. Riigihankes osalemiseks on kõigil hulgimüüjatel võrdsed võimalused ning selle võitmist või võitmisega kaasnevat turuosa suurenemist ei saa käsitleda turul konkurentsi takistamisena. Riigihanke mõju turuosale on üksnes ajutise mõjuga ning puudub alus järelduseks nagu oleks ZV majanduslik jõud võrreldes teiste konkurentidega oluliselt suurem. Kui ka Läti ja Venemaa peatavad marutaudi leviku, siis lõpetatakse Eestis marutauditõrje. ZV hinnangu kohaselt leiab tõrje lõpp aset järgmise 4-5 aasta jooksul.

ZV hinnangul ei ole veterinaarravimite hulgimüüjatel reeglina võimalik käituda sõltumatult ostjatest, kuivõrd Eestis on ravimite müügi turul palju erinevaid ettevõtjaid, kelle hulgast on sõltumatutel ostjatel alati võimalik leida sobivaim müüja ning kes on sunnitud oma tegevust reguleerima vastavalt ostjate nõudluse muutumisele. ZV väitel on pigem veterinaarravimite hulgimüüjad suuresti sõltuvad ostjatest, kellel on fikseeritud nomenklatuur ja tarnijad. Näiteks AS Magnum kontrolli all tegutsevatel apteegikettidel Apotheke ja Pharmacia ei ole lubatud tellida ravimeid teistelt hulgimüüjatelt peale AS Magnum Veterinaaria, Magnum Medical OÜ ja Apteekide Koostöö Hulgimüük OÜ. Seeläbi on ostjate ring, kes ostavad ravimeid ülejäänud hulgimüüjatelt, sh ZV-lt, tunduvalt kitsam ning seda enam peavad ülejäänud hulgimüüjad

² Kättesaadav: <http://www.veterinaaria.ee/index.php?page=25>.

reguleerima enda poolt seatavaid müügingimusi vastavalt ostjate poolt esitatavatele nõudmistele. Eeltoodust tulenevalt saavad ostjatest sõltumatult potentsiaalselt käituda vaid ettevõtjad, kes omavad teatavat kontrolli ostjate poolt tehtava valiku üle.

ZV hinnangul ei ole veterinaarravimite hulгимүүjatel reeglina võimalik käituda sõltumatult varustajatest, kuivõrd varustajatel on võimalik valida mitme hulгимүүja vahel. Potentsiaalselt võiks varustajatest sõltumatuna käituda hulгимүүja, kes tegutseb samaaegselt varustajana. Näiteks on käesoleval hetkel selliseks veterinaarravimite hulгимүүjaks Interchemie Werken De Adelaar Eesti AS, kes on ka ise veterinaarravimite tootja ning ei pea seetõttu teatud ravimeid teistelt varustajatelt ostma.

ZV hinnangul on veterinaarravimite hulгимүүgiga lühikese aja jooksul ning väikeste investeeringutega võimalik tegutsema hakata eelkõige humaanravimite hulгимүүjatel. Seda põhjusel, et humaanravimite hulгимүүjatel on olemas kõik vajalikud teadmised, oskused ja vahendid (laod, arvutiprogrammid, logistika jne), et tegutseda ravimite, sh veterinaarravimite hulгимүүjana. Seega ei vaja humaanravimite hulгимүүjad täiendavaid investeeringuid ega oma senise tegevuse ulatuslikku ümberkujundamist, et alustada tegevust veterinaarravimite hulгимүүjana. Võttes eriti arvesse veel asjaolu, et paljud varustajad toodavad nii humaan- kui veterinaarravimeid, puudub ettevõtjal veterinaarravimite müügile ümberorienteerumisel suure tõenäosusega isegi vajadus uute varustajate leidmiseks. Veterinaarravimite müügile ümberorienteerumine on eriti lihtne ettevõtjatel, kel juba on otsene ühendus veterinaarravimite hulгимүүjatega, näiteks Magnum Medical OÜ-1. Lisaks saavad väikeste kuludega ja lühikese aja jooksul veterinaarravimite hulгимүүgile ümber orienteeruda veterinaarravimite tootjad. Siinkohal võib näitena välja tuua Interchemie Werken De Adelaar Eesti AS, kes varasemalt tegeles peamiselt veterinaarravimite tootmisega, kuid kes on asunud jõuliselt laiendama oma turuosa veterinaarravimite hulгимүүgi turul.

Võimalusi äritegevuse laiendamiseks oma tegevusvaldkonnas on kõigil turul tegutsevatel veterinaarravimite hulгимүүjatel, kui suudetakse olla piisavalt efektiivne, paindlik ja innovatiivne.

Veterinaarravimite turu kasv sõltub praegusel hetkel eelkõige põllumajandusliku tootmise arengust ning väiksemal määral inimeste kasvavast heaolust. Võrreldes 2009. a on Eestis kasvanud veiste arv 1,5%, sigade arv 7,9%, lammaste ja kitsede arv 4,6% ning lindude arv 13%. Seatõustuse kasv on prognoosimatu, kuna sõltub ekspordist ja teraviljahinnast, kuid märkimisväärset turu suurenemist sealihatoöstuse arvelt ennustada ei saa. Veiste arv ja piimatootmine on samas kvootidega kindlaks määratud. Seega saab veterinaarravimite turg suureneda vaid linnulihatõöstuse arvelt, kus kasutatakse immunoloogilisi veterinaarravimeid. Seetõttu võibki lähiajal ette näha tootjatevahelise konkurentsi olulist suurenemist just immunoloogiliste ravimite osas. Väikeloomade (koer, kass, küülik, tuhkur jt) ravimite mahud küll suure tõenäosusega tõusevad, kuid see moodustab tühise osa veterinaarravimite kogumahust.

4.3. Veterinaarravimite hulгимүүjate klientidelt saadud teave

Konkurentsiamet saatis 07.03.2011 teabetaotlused veterinaarravimite hulгимүүjate 12 kliendile (loomakliinikud, veterinaarapteegid ja põllumajandusettevõtjad), et kindlaks teha, kas ZV võib veterinaarravimite kaubaturul olla turgu valitsev ettevõtja. Vastas 10 ettevõtjat.

Konkurentsiamet küsis, kas veterinaarravimite hulгимүүгiteenus on asendatav mõne muu teenusega. Kolm vastajat väitsid, et nende jaoks ei ole veterinaarravimite hulгимүүгiteenus üldse millegagi asendatav ning kaks vastajat pidasid humanravimeid asendatavaks. Neist viimastest üks siiski ise humanravimeid ei kasuta. Viis vastajat ei andnud erinevatel põhjustel küsimusele sisulist vastust. Kaks vastajat märkisid, et kaaluksid võimaluse korral veterinaarravimite ostmist otse tootjalt, vältimaks hulгимүүija tasandit.

Konkurentsiamet küsis, kui suur on selliste veterinaarravimite osakaal turul, millele puudub alternatiiv ning millistel veterinaarravimite hulгимүүijatel on selliseid ravimeid rohkem. Mitte ükski vastajatest ei viidanud, et asjaomaste ravimite osakaal turul oleks suur. Kuus vastajat siiski ei andnud sisulist vastust, viidates eelkõige infopuudusele. Nelja vastanu kohaselt „*neid on väga vähe*“, „*sellised olukorrad on harvad*“, „*pigem on saada liigagi palju alternatiive*“ „*asendamatud ¼ ravimitest*“. Kaks vastajat viitasid AS-i Magnum Veterinaaria poolt müüdüd ravimile (Baycox), millele väidetavalt puudusid vähemalt teatud perioodil alternatiivid.

Vastustest Konkurentsiameti küsimusele, kas mõnel hulгимүүijal on võime käituda ostjatest sõltumatult, ei kerkinud esile ühtegi hulгимүүijat. Samuti ei nimetatud vastustes ühtegi hulгимүүijat, kellel oleks võimalik käituda sõltumatult konkurentidest. Enamus vastajaid ei osanud hinnata, kas mõni hulгимүүija on võimeline käituma sõltumatult varustajatest. Vaid kaks ettevõtjat märkis, et Eesti hulгимүүijatel üldiselt selline võime puudub, kuigi üks vastaja leidis, et erandiks võib siinkohal olla Magnumi kontsern, kellele kuuluvad suured apteegiketid.

Konkurentsiamet palus esitada teave kogemuste kohta hulгимүүijate vahetamisel viimase kolme aasta jooksul. Vastajad märkisid, et lähtutakse hinnast ja muudest kauplemistingimustest ning ükski vastanutest ei väitnud, et hulгимүүija vahetamine oleks keeruline. Vastustest selgus, et kliendid jälgivad hindu ja ostavad sellelt hulгимүүijalt, kes parema pakkumise teeb ning hulгимүүijad selleks takistusi ei tee.

Üldiselt ilmnes veterinaarravimite hulгимүүijate klientide vastustest, et hulгимүүijate vahel valitseb pigem tõhus konkurents ning ükski hulгимүүija ei oma teistest selgelt suuremat turujõudu. Näiteks, üks suuremaid ostjaid AS Ekseko leidis, et Eesti ravimitur on väike, aga samas on päris palju ettevõtteid, kes sellel turul tegutsevad ehk siis konkurents on suur.

4.4. Raviameti poolt esitatud selgitused

Konkurentsiameti teabetaotluste vastuste pinnalt tekkisid Konkurentsiametil täiendavad küsimused, millele vastamiseks esitati päring Raviametile.

Raviamet selgitas, et tulenevalt ravimiseaduse (RavS) § 27 lg-st 1 saab hulgi veterinaarravimeid osta üksnes veterinaararst vastavalt kehtestatud nõuetele (tellimisleht). Erisus veterinaararsti poolt hulgi ravimite ostmisel (täpsemalt üksnes ravimite eest tasumisel) on sätestatud § 27 lg 2 p 1 ja 2, mille kohaselt võib tellitud ravimite eest tasuda ettevõtja, kes tegeleb põllumajandustootmisega, kui veterinaararst töötab talle kuuluvas ettevõttes ning ravimite hulгимүүijale on esitatud ettevõtte juhi ja veterinaararsti allkirjaga kinnitatud sellekohane kinnitus või veterinaarpraksisega tegelev ettevõtja.

RavS §-id 17-20 sätestavad ravimite sisseveo eeldused ja tingimused. Lisaks nimetatud sätetele määrab müügi loa hoidja tulenevalt RavS § 64 lõikest 2 ravimit sissevedava vastavat tegevusluba omava isiku või isikud ja teatab sellest viivitamatult kirjalikult Raviametile. Sotsiaalministri 18.02.2005 määruse nr 31 „*Raviameti eriluba nõudva kauba sisse- ja*

väljaveo ning ravimite isiklikuks tarbimiseks kaasavõtmise või posti teel saatmise tingimused ja kord, erilubade vormid ning Raviameti eriluba nõudvate kaupade loetelu“ § 3 lg 4 kohaselt, kui müügiloa hoidja on määranud ravimit sissevedava vastavat tegevusluba omava isiku või isikud, võib seda ravimit sisse vedada üksnes määratud isik. Kui ravimi müügiloa hoidja on määranud sissevedajad ja ei soovi täiendavaid sissevedajaid määrata, siis on võimalik ravimpreparaate sisse vedada ja kasutada teisese müügiloa regulatsiooni alusel (RavS § 66). Seejuures on RavS § 18 lg 2 kohaselt ravimite hulgemüügi või tootmise tegevusloa omajal eriluba nõudva kauba sisseveo õigus tegevusloal sellekohase eritingimuse olemasolu korral. Põllumajandusettevõttel ja veterinaararstil puudub tulenevalt RavS §-st 18 sisseveoõigus.

Nõuded ravimitele ja ravimite käitlemisele tulenevad Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivist 2001/83/EÜ. Direktiivi artikkel 77 punkti 1 kohaselt võtavad liikmesriigid kõik vajalikud meetmed tagamaks, et ravimite hulgemüüjatel on ravimite hulgemüügiluba, millele on märgitud loa kehtimispaik. Ravimite hulgemüügiluba, mis väljastatakse iga liikmesriigi siseriikliku õiguse alusel, on territoriaalse kehtivusega. Liikmesriikide pädevatel asutustel puudub õigus hulgemüügiloa omaja asukoha riigis kehtivale tegevusloale märkida teise liikmesriigi kehtimispaika. Tulenevalt direktiivi eesmärgist (preambula punktid 26, 34, 35, 36, 37) ning hulgemüügi regulatsioonist (III jaotise 4 peatükk, VII jaotis jne) ei võimalda direktiiv tegutseda hulgemüügiloa omajal oma riigi poolt välja antud ravimite hulgemüügiloaga teises liikmesriigis.

Välismaine ravimite hulgemüügi tegevusloa omaja saab tegutseda Eesti õigusruumis seeläbi, et taotleb Raviametilt hulgemüügi tegevusloa oma filiaalile, mis peab olema registreeritud äriregistris (äriregistri § 384 lg 1) või siis asutab Eestisse iseseisva juriidilise isiku (RavS § 41 sätestatud isiku), kes taotleb ravimite hulgemüügi tegevusloa.

4.5. OÜ Zoovetvaru selgitused kaebuses esitatud asjaolude kohta

Kuivõrd ZV ei esitanud oma vastuses Konkurentsiameti 09.02.2011 teabetaotlusele seisukohti Taotleja kaebuses esitatud asjaolude kohta, siis pöördus Konkurentsiamet 30.09.2011 uuesti ZV poole, paludes ZV-l esitada oma põhjendatud arvamus Taotleja anonüümses kaebuses ja selle täiendustes toodud asjaolude ja seisukohtade suhtes. Samuti toimus 08.03.2012 Konkurentsiametis ameti ja ZV-i esindajate kohtumine, mille raames viimased selgitasid ZV tegevust ja veterinaarravimite turuga seonduvat.

ZV arvates ei ole kaebuses kirjeldatud tegevust, s.t turgu valitseva seisundi kuritarvitamist ZV poolt aset leidnud. Tegemist on alusetu kaebusega, mille ilmselgeks eesmärgiks on ZV majandustegevuse takistamine ning konkurentsi vähendamine.

ZV tõi välja, et äriühingu turuosa ravimite hulgemüügis oli 2011. a II kvartali seisuga üksnes 2,18% (humaanravimite ja veterinaarravimite käive kokku 56 153 309 eurot, sellest ZV müügikäive 1 223 966 eurot). Veterinaarravimite ja humaanravimite hulgemüügi turgu tuleb vaadelda tervikuna, kuivõrd hulgemüüjate jaoks puuduvad sisulised erinevused nimetatud ravimite müügi korraldamisel ja varustajate hankimisel. Seda toetab ka asjaolu, et ZV taotles 2011. a augustis humaanravimite hulgemüügi tegevusluba, mille Raviamet rahuldab. Alates 01.09.2011 tegeleb äriühing lisaks veterinaarravimite hulgemüügile humaanravimite hulgemüügiga. Seega ei ole ZV turuosa suurem kui 40%, mis on üks turgu valitseva seisundi eeldustest (KonkS § 13).

ZV ei ole turgu valitsevas seisundis ka seetõttu, et tal puudub võimalus käituda teistest turuosalistest sõltumatult. Enamikel ravimitel on Eestis olemas analoogid ning ravimeid, millel hetkel puuduvad Eesti turul analoogid, on võimalik leida välisturgudelt ja seejärel taotleda nende müügiks vajalikke lubasid ka Eestis. Lisaks rõhutas ZV, et äriühingul ei ole võimalik käituda teistest turul tegutsejatest sõltumatult, kuivõrd ravimite sõltumatu turustamine on võimatu juba ainuüksi põhjusel, et enamik apteeke on Magnum Medical OÜ mõjuvõimu all. Seetõttu on ZV teinud olulisi pingutusi leidmaks välisturgudelt ravimeid, mille otseturustamisega Eestis oleks võimalik pakkuda konkurentsi AS-le Magnum Veterinaaria ja Magnum Medical OÜ-le.

Kaebuses on ette heidetud ravimite hindade diskrimineerivat rakendamist ZV poolt, kuid kaebusest ei nähtu, mida täpselt heidetakse nimetatud ravimite osas ette – kas hinnakirjast madalama hinna või kõrgema hinnaga müümist. Nagu enamik kasumile orienteeritud äriühinguid, teeb ka ZV allahindlusi pikaajalistele äripartneritele, kes tasuvad arved tähtaegselt ja ostavad tooteid hulgpakendites / kogustes. Samuti tehakse aeg-ajalt kampaaniaid, mille raames on üht või teist ravimit võimalik soetada tavapärasest soodsama hinnaga. Klientidel on võimalik valida, millises koguses ravimeid osta ja kas osaleda kampaaniates. Vähestes kogustes müüdüd ravimite korral on iseenesest mõistetavalt transpordikulud ja muud tarnega seonduvad kulutused ühe ühiku kohta suuremad kui hulgitarnete puhul. Lisaks avaldavad hindade muutumisele ja kujunemisele paratamatult mõju ravimite tootja poolsed hinnakujundused, mida ZV ei saa mõjutada. ZV ei ole toodetele kehtestanud erinevaid hindasid klientide diskrimineerimise eesmärgil.

Alljärgnevalt on esitatud ZV kommentaarid kaebuses konkreetsete ravimite osas esitatud etteheidete kohta.

- Ravimi Butomidor toimeaineks on butorfanool. Ravimistatistika kohaselt turustati Butomidori analoogi Eestis aastatel 2005 - 2008. Analooigi (Torbugesic) turustajaks oli AS Magnum Veterinaaria, kes sõlmis tootjafirmaga ainuedasimüügilepingu, välistades teiste Eesti hulгимüütjate poolt ravimi turustamise. Seetõttu asus ZV otsima ravimile analooge, et pakkuda AS-le Magnum Veterinaaria konkurentsi. Aastatel 2005 - 2008 valmistaski ZV ette registratsioonidokumentatsiooni Butomidori osas ning Raviamet väljastas sellekohase müügiloa aprillis 2008. a. Ravimi esimesed partiid olid seoses omahinnaga kõrgemad, kuna ZV oli teinud olulisi kulutusi ravimile müügiloa hankimiseks. Suurenenud käibe tõttu on ravimi hind langenud ja praeguseks turustushinnaks on kujunenud 62,70 eurot. Samuti on erinevad hinnad tingitud ravimi ostetavatest kogustest. Konkurentsiametis toimunud kohtumisel märkisid ZV esindajad täiendavalt, et Butomidor on saamas endale Eesti turul konkureerivaid analoogseid ravimeid – juba on registreeritud kolm sama toimeainega toodet (alates veebruarist 2012 on üks toode AS-l Magnum Veterinaaria ja teine AS-l Dimela).
- Ravimi Cestacat Flavour toimeained on püranteel ja prasikvanteel ("ussirohi" kassidele). Lisaks turustab ZV ravimit Cestacat Plus Flavour, mille toimeained on prasikvanteel, fenbendasool ja püranteel ("ussirohi" koertele). Mõlemad tooted on geneerilised preparaadid, mille originaalravimid on Drontal ja Drontal Plus, mida toodab Bayer Animal Health, kes turustab oma tooteid Eestis, Lätis ja Leedus eksklusiivselt läbi AS-i Magnum Veterinaaria. ZV poolt turustatavad geneerilised tooted on odavamad kui originaaltooted, mistõttu pakub ZV AS-le Magnum Veterinaaria selle ravimi osas arvestatavat konkurentsi. Ravimi pakkumine erinevate hindadega on tingitud sellest, et erinevate koguste tellimisel, püsiklientide poolt tellimisel või kampaaniate raames müüakse ravimit suhteliselt soodsamate hindadega. Siinjuures juhtis ZV tähelepanu sellele, et ravimite Cestacat

Flavour ja Cestal Plus Flavour kaubamärgi ülestöötamiseks Eestis on äriühing teinud märkimisväärseid kulutusi, mida samuti on hindade kujundamisel arvesse võetud. Kõigil turul tegutsevatel ravimite hulgimüüjatel, mitte üksnes ZV-l, on võimalus otsida variante uute ravimite või nende analoogide turustamiseks. ZV on tänu olulistele pingutustele suutnud Eestis turule tuua mitmeid erinevaid ravimeid, pakkudes tugevat konkurentsi kõigile turul osalejatele. 2011. a on lisandunud analoogravimid: Prazitel Plus (turustaja AS Dimela), Cazitel Plus (müügiloa hoidja Chanelle Pharmaceuticals Manufacturing – preparaati hakkab turustama Pfizer), Dehinel Plus Flavour (müügiloa hoidja KRKA, kes turustab oma tooteid läbi Magnum Medical OÜ, AS Magnum Veterinaaria ja Tamro Eesti OÜ).

- Ravimi Cobactan pakkumine erinevate hindadega on tingitud sellest, et erinevate koguste tellimisel, püsiklientide poolt tellimisel või kampaaniate raames müüakse ravimit suhteliselt soodsamate hindadega. Konkurentsiametis toimunud kohtumisel selgitasid ZV esindajad täiendavalt, et sama toimega tooted on olemas ka AS-l Magnum Veterinaaria, AS-l Remedium ja AS-l Optimer.
- Ravimi Finadyne toimeaine on fluniksiin ning tegemist on originaaltootega. 21.01.2010 tõusis tootjapoolne müügihind ZV-le 9,68 eurolt 18,82 euroni. Tootja põhjendas hinnatõusu täiendavate kulutustega ravimi registreerimisel ja täiendava dokumentatsiooni ettevalmistamisega Eesti jaoks. ZV pidas pikki läbirääkimisi tootjaga hinna taastamise osas ning tänu sellele on praeguseks kujunenud ostuhinnaks 11,09 eurot. Määravaks teguriks läbirääkimiste käigus oli tootja jaoks asjaolu, et AS-le Magnum Veterinaaria anti 19.03.2010 müügiluba konkureeriva toote Flunixin Injection Magnum vet 50 mg/ml 50 ml müümiseks. Nimetatud ravimi hind veterinaararstidele on 11,92 eurot. Seoses Finadyne'i müügiloa hoidjaga (Intervet International B.V.) toimunud läbirääkimistega, on võimalik, et suhteliselt lähedastel ajahetkedel võidi turustada toodet oluliselt erinevate hindadega, mis oli tingitud erinevatest ostutingimustest. Finadyne vet 50 mg/ml 50 ml hinda ei ole dikteerinud ZV, vaid ravimi tootja. [...].

ZV leidis, et kaebuses esitatud seisukoht, justkui rikuks ZV konkurentidele hinnapakumisi mitte esitades konkurentsioigust, on alusetu ja vastuolus konkurentsioiguse alusprintsipiidega. Vabaturumajanduses on konkurentsi tagamiseks kehtestatud ettevõtjatevaheliste konkurentsi kahjustavate kokkulepete, kooskõlastatud tegevuse ja ettevõtjate ühenduse otsuste keeld (KonkS § 4). Euroopa Kohus on praktikas lugenud ettevõtjatevahelise kooskõlastatud tegevuse tuvastatuks ka asjaoluga, et ettevõtjad on omavahel jaganud toodete hinnakirju ja hinna kujundamist kajastavat informatsiooni. Hinnakirjade edastamisel konkurentidele oleks tegemist informatsiooni jagamisega, mida võib käsitleda turgu kahjustava käitumisena, kuivõrd konkurentide poolt hinnapakumiste avalikustamine tooks suure tõenäosusega kaasa hindade kooskõlastamise ja tarbijat kahjustava hinnakujunduse. Seejuures tekitab igasugune informatsioonivahetus konkurentidega ohu, et paralleelne tegevus turul on „kooskõlastatud“ ja vastuolus konkurentsireeglitega. Eeltoodu tõttu ei ole ZV oma tegutsemisaja jooksul jaganud hinnakirju oma konkurentidele ning on vältinud neile olulise informatsiooni põhjusest avaldamist. Hinnakirjad edastatakse üksnes lõpptarbijatele (kliinikud, loomaarstid), kes ei osuta ZV-le konkurentsi.

Lisaks tõi ZV välja, et kaebaja poolt viidatud RavS § 44 lg 1 p 6 ei kohusta äriühingut võimaldama konkurentidele juurdepääsu ZV veebipõhisele hinnakirjale ja tellimissüsteemile, vaid kohustab esitama müügipakkumisi. Vastavad pakkumised on ZV teinud, kui keegi konkurentidest on soovinud osta konkreetseid ravimeid. Sellisel juhul on ZV palunud esitada konkreetne päring ning esitanud seejärel vastava müügipakkumise. Samas on näiteks AS

Magnum Veterinaaria esitanud päringuid enamjaolt pahatahtlikult, ilma tegeliku soovita ravimeid osta. Seda tõendab AS Magnum Veterinaaria esindaja e-kiri ZV esindajale, kus tõdetakse, et kuigi ZV pakub toodet soodsamalt kui senine tarnija, jätkab AS Magnum Veterinaaria toote ostmist endiselt tarnijalt. ZV hinnangul esitati päring üksnes selleks, et saada informatsiooni ZV hindade kohta ja reguleerida vastavalt sellele enda poolt pakutavate toodete hindasid. Sarnaste ja korduvate päringute tõttu on ZV muutnud oma müügipakkumiste esitamise tingimusi – müügipakkumise saamiseks peab konkurendist ostja edastama päringus ravimi koguse, mida ta soovib osta. See võimaldab ZV-l teha müügipakkumise konkreetsele kogusele.

Konkurentsiamet palus ZV-lt selgitusi ka selle kohta, kuidas on aastate jooksul kujunenud ravimi Biokubatol hind, märkides, et ametile teadaolevate andmete kohaselt ostis üks ettevõtja Interfarmilt nimetatud ravimit pikema perioodi vältel hinnaga 27,92 krooni (oktoobris 2009) ning sama ravimit ZV-lt mais 2011. a hinnaga 4,50 eurot.

ZV selgitas, et ravimi Biokubatol hinnatõusu põhjuseks oli esiteks Interfarmi varasem majanduslikult kahjulik hinnakujundus ja teiseks tootjafirma hindade tõus. Nimelt oli 2009. a ravimi Biokubatol hind Interfarm hinnakirjas 38,50 krooni ehk 2,46 eurot, millest omakorda tehti erinevatele klientidele soodustusi 5 - 20%. Üheks selliseks soodustuse saajaks oli AS Magnum Veterinaaria. Alates 06.10.2009 turustas Interfarm ravimit Biokubatol isegi hinnaga 27,92 krooni ehk 1,78 eurot, mis oli selgelt alla hulgimüüja omahinna müük (müügitõus marginaal võrreldes tootjahinnaga 1%). Nimetatud hind ei katnud toote registreerimis-, turundus-, transpordi- ja muid kulusid. ZV omandas Interfarmi 01.04.2010, millest alates on ZV tegelenud Interfarmi varasemas müügitöös tehtud kahjumlike otsuste parandamisega. Teiseks oli suure hinnatõusu põhjuseks ravimi tootja (Bioveta Inc) poolne hinnatõus. Bioveta arvetest nähtub, et 20.11.2009 oli ravimi Biokubatol tükihind 1,75 eurot, kuid 18.04.2011 oli ravimi hind tõusnud 3,20 euron. Seega oli tootjapoolne hinnatõus 83%. Arvestades, et Eestis turustamiseks lisandusid veel ravimi registreerimisega ja logistikaga seonduvad kulud, kujuneski ravimi Biokubatol hinnaks 2011. a 4,50 eurot. ZV märkis, et ravimil Biokubatol on Eestis saadaval mitmeid analooge mitteravimite hulgas, mida on võimalik kasutada sarnastel otstarvetel. Nimelt sõltub Biokubatoli toimeaine ravimiks kvalifitseerimine üksnes toote kasutamiselgitusest. Näiteks, kui toodet kirjeldatakse tõrva sisaldava ravimina, loetakse toode ravimiks, kui aga toodet kirjeldatakse üksnes tõrva sisaldava tootena (nt puitpindade immutamiseks sobiliku aerosoolina), võib toodet müüa tavakaubanduses. ZV märkis, et AS Magnum Veterinaaria turustab ATC kodeeringu QD alusel järgnevaid tõrva sisaldavaid tooteid (mitteravimid): Tar Plaster Aerosool 200 ml (maaletooja Magnum Medical OÜ) ja Sõramääre (tootja: Agropol, Eesti Vabariik). Analoogide olemasolu ja suhteliselt kõrge hinna tõttu puudus ZV-l kindlustunne, kas nõudlus ravimi Biokubatol järgi on jätkuv, mistõttu lõpetati ravimi tarned 2010. a sügisel. Ravimi nõudlus siiski püsis ning tarned taastati 2011. a aprillis. Seega ei ole Biokubatoli näol tegemist ainsa ega ainulaadse tootega Eestis ning pahatahtlikud pretensioonid ZV hinnatõusu osas on tingitud konkurentide soovist vältida võistlevat konkurentsi ning kahjustada ZV majandustegevust.

20.10.2011 saatis Konkurentsiamet ZV-le täiendava küsimuse ravimi Bovitubal hinnatõusu ja -kujunduse kohta, märkides, et Taotleja poolt esitatud info kohaselt tõusis nimetatud ravimi hind 284 kroonilt veebruaris 2010. a 86,31 euron oktoobris 2011. a ning et lisaks võib ravimi hind olla erinevate klientide jaoks erinev.

ZV selgitas, et 2010. a kuulutati Eesti tuberkuloosivabaks, millega kadus vajadus loomi vaksineerida. Kuna Bovitubali näol on tegemist väga spetsiifilise vaktsiiniga, siis on nimetatud

vaktsiini tarneaeg pikk. Kogus, mis ZV-ile saabus 2010. a, oli tellitud vastavalt loomaarstide tellimustele enne nimetatud otsust ning kuna tellimuse hetkel oli loomaarstidel kiire, sai tootjalt tellitud lennutransport ja klientidega sai kokku lepitud nimetatud kulude katmine. Kahjuks pärast Veterinaar- ja Toiduameti otsust jätsid osad nimetatud toote tellinud kliendid selle välja ostmata. 2011. a on Zoovetvaru väljastanud antud ravimist neli originaali: kolm originaali on väljastatud loomaarstidele hinnaga a` 95,87 eurot ja üks originaal on väljastatud ravimite hulgimüüjale hinnaga a` 86,31 eurot. ZV ei osanud kommenteerida 2010. a ravimi hulgimüüjale kujunenud hinda ja eelnevat kokkulepet, kuna seda kaupa ei väljastanud ZV. Konkurentsiametis toimunud kohtumisel antud selgituste kohaselt on ZV kandnud Bovitubali maha [...], kuna sellele ei ole olnud piisavalt palju ostjaid. Samas on ZV-l kohustus tagada ravimi kättesaadavus ja seetõttu on ostnud seda toodet endale lattu.

Konkurentsiametis toimunud kohtumisel selgitasid ZV esindajad täiendavalt, et Eesti puhul ei saa ravimiturгу jagada eraldi veterinaar- ja humaanravimite turuks, kuna need valdkonnad on omavahel põimunud. Näiteks saab AS Magnum Veterinaaria nii finantsilist kui inimtuge emattevõtjalt, mis tegutseb eelkõige humaanravimite turul. Veterinaararst saab osta ka humaanravimeid, tal on väga mugav kõik korraga kätte saada ühelt hulgimüüjalt. Mil määral humaanravimeid saab kasutada veterinaarravimite turul, on keeruline ja pikk teema, kuid teatud olukordades on see võimalik. Mõni humaanravimite müüja võib müüa veterinaararstidele soodsama hinnaga humaanravimeid, näiteks veenisiseid lahuseid, mida on vaja kriisisituatsioonides. Taolised humaanravimid on soodsamad, kui sama toimeainega veterinaarravimid. Seetõttu on ka ZV nüüdseks suurendanud oma humaannomenklatuuri – portfelli kuulub 10 humaanravimit.

ZV hakkas ravimeid registreerima alles 2000. a, mil keegi ei uskunud, et ettevõtja võiks saavutada sellise turuosa, nagu neil täna on. [...].

[...]. ZV veterinaarravimite hulgimüügi hind sõltub hinnast, millega ta oma tooteid ostab. Üldjuhul on hind hulgimüüjatega eelnevalt kokku lepitud. Aeg-ajalt viib ZV läbi sooduskampaniaid, mis laienevad ZV väitel kõikidele klientidele.

Samuti märkisid ZV esindajad, et ZV-l on palju kliente, klientidega on suhtlemine hea ning vastupidiselt Taotleja väidetele, kliendid ei karda neid. ZV-l on arusaamatusi esinenud eelkõige – AS-ga Magnum Veterinaaria. ZV on oma kaupu AS-le Magnum Veterinaaria alati pakkunud, kuid viimane ei ole tegelikult tihti soovinud neid osta. AS Magnum Veterinaaria kontakteerub ZV-ga pea igapäevaselt, küsides erinevaid küsimusi. ZV märkis, et dokumenteerib kogu kirjavahetust AS-ga Magnum Veterinaaria ning ZV aktsepteerib AS-lt Magnum Veterinaaria üksnes kirjalikke tellimusi ja ka vastab neile kirjalikult. Selline erikord eksisteerib ainult AS Magnum Veterinaaria suhtes, et vältida hilisemaid arusaamatusi. Muude äripartneritega ZV sellist süsteemi ei kasuta, sest neile on kiirus oluline ja nendega pole ka selliseid probleeme esinenud, mis üksnes kirjalikku asjaajamist põhjendaksid.

ZV esindajad kinnitasid, et kohtleb kõiki oma kliente, kaasa arvatud AS-i Magnum Veterinaaria, võrdselt teistega. Ühtlasi lubasid ZV esindajad esitada Konkurentsiametile sellekohased põhimõtted, kus on ära näidatud ka hinnasoodustuste saamise alused. Nende põhimõtete rakendamine välistab mõne kliendi põhjendamatu eelistamise. Üksikud kaebused ära näidatud episoodid olid põhjendatud spetsiifiliste asjaoludega, mille kohta ZV on Konkurentsiametile selgitused esitanud.

4.6. OÜ Zoovetvaru poolt meetmete võtmine konkurentsi olukorra parandamiseks

Konkurentsiameti ja ZV esindajate kohtumise järgselt [...] esitas ZV Konkurentsiametile 03.05.2012.

07.05.2012 saatis ZV Konkurentsiametile täiendavalt kirja, milles teavitas, et ZV on informeerinud AS-i Magnum Veterinaaria oma kauplemise tingimustest ja töö korraldusest ning ZV-le ei ole AS Magnum Veterinaaria poolt laekunud pretensioone tingimuste, tellimuste menetlemise ja tarnete osas. AS Magnum Veterinaaria on omalt poolt määranud volitatud isiku, kes tellib kaupu ja informeerib ZV-i AS Magnum Veterinaaria arvamustest kauba kvaliteedi ja hindade aktsepteeringu osas.

Olles tutvunud ZV poolt esitatud 03.05.2012 dokumendiga, pidas Konkurentsiamet otstarbekaks esitada 30.05.2012 kirjaga ZV-le mõned soovitusel, mida võiks dokumendi [...] järgida. Konkurentsiameti soovitusel lähtusid eelkõige sellest, et ZV poolt veterinaarravimite hulгимүүgi korraldus oleks võimalikult läbipaistev, klientidele üheselt mõistetav ning tagaks võrdväärsete klientide võrdväärse kohtlemise. Konkurentsiamet märkis, et nimetatud nõuetele vastavate käitumisjuhiste kehtestamise ja nende järgimise korral on ZV klientidel vähem põhjust esitada ZV-i suhtes etteheiteid, mis on tinginud Konkurentsiameti poolt ZV suhtes hetkel läbiviidava haldusmenetluse.

Konkurentsiameti poolt antud soovitusel alusel täiendas ZV oma ravimite tellimise protseduure kirjeldavat dokumenti „Standardsed tegevuse protseduurid“ (edaspidi: Protseduurireeglid) vastavate käitumisjuhistega. Protseduurireeglite täiendatud versiooni saatis ZV 20.06.2012 digitaalselt allkirjastatult Konkurentsiametile ja koopias Ravimiametile. [...].

[...]

4.7. Ravimiameti andmed veterinaarravimite hulгимүүjate turuosade kohta

Järgnevas tabelis on Ravimiameti statistika põhjal välja toodud aastatel 2007 - 2012 enim veterinaarravimeid müünud hulгимүүjad ja nende turuosad veterinaarravimite hulгимүүgil Eestis. Viimastel aastatel katavad kuus suurima turuosaga hulгимүүjat ligikaudu 95% kogu veterinaarravimite hulгимүүgi turust. Ravimiameti statistika eelmise aasta kohta valmib iga aasta maikuu, mistõttu on 2012. a andmed ainult esimese üheksa kuu kohta.

Tabel 1 – Veterinaarravimite hulгимүүjate turuosad

Hulгимүүja	2007	2008	2009	2010	2011	2012 (9 kuud)
OÜ Zoovetvaru	37,3%	37,3%	37,7%	45,2%	48,5%	50,3%
AS Magnum Veterinaaria	16,5%	17,5%	19,7%	18,8%	21,1%	22,2%
Dimela AS	12,7%	11,4%	10,8%	10,0%	10,0%	9,9%
Remedium AS	9,7%	11,4%	10,8%	9,6%	11,8%	11,8%
OÜ Interfarm Est	8,1%	11,3%	11,9%	8,5%	1,1%	-
Optimer AS	4,9%	4,4%	2,9%	3,3%	2,2%	2,8%
Tiitsat OÜ	1,7%	1,1%	0,9%	2,0%	2,4%	0,7%
Interchemie werken „De Adelaar“ Eesti AS	2,1%	<1	<1	<1	Ei tea	1,3%

4.8. Veterinaar- ja Toiduameti poolt esitatud teave

Veterinaar- ja Toiduamet (edaspidi VTA) selgitas oma 06.12.2012 kirjas, et Bovitubali kasutatakse veiste tuberkuliniseerimiseks ehk tegemist on diagnostikumiga, mille abil saab kindlaks teha, kas loom on nakatunud tuberkuloosi või mitte. Kuna tuberkuloos on haigus, mis võib loomadelt inimesele üle kanduda (sh ka näiteks toorpiima tarbimisel), siis on vastavate uuringute teostamine olnud juba pikki aastaid kohustuslik kõikide veiste osas, kelle piima või liha kavatakse tarbida inimtoiduks. Euroopa Komisjoni 17.11.2010 otsusega nr 2010/695/EL sai Eesti ametlikult brutselloosivabade (*B. Melitensis*) ning veiste tuberkuloosi ja veiste brutselloosivabade liikmesriikide nimekirja. Tuberkuloosivaba maa staatus vähendab iga-aastaselt teostatavate tuberkuliniseerimiste mahtu märgatavalt. Kui VTA teostas 2010. a üle 112 000 tuberkuliniseerimise, siis praegu teostatakse vaid umbes 47 000 uuringut aastas. Samuti ei pea loomapidajad uurima eranditult kõiki müügiloomi, sest paljudel juhtudel piisab müügitingimuste täitmiseks juba riigi taudivabast staatusest. VTA hinnangul sobiksid veiste tuberkuliniseerimiseks kõik preparaadid, mis on kantud Raviameti poolt peetavasse veterinaarravimite registrisse³ ja mis on sel otstarbel ette nähtud kasutamiseks veistel. Bovitubali laialdase kasutamise peamiseks põhjuseks on olnud tema suhteliselt soodne hind.

Ravimi Biokubatol osas märkis VTA, et üldreeglina saab ja võib raviks kasutada erinevate tootjate erinevate nimetustega preparaate, kui nende toimeained on sarnased.

5. Õiguslik hinnang

5.1. Kaubaturu piiritlemine

Vastavalt KonkS § 3 lõikele 1 on kaubaturg hinna, kvaliteedi, tehniliste omaduste, realiseerimis- ja kasutustingimuste ning tarbimis- ja muude omaduste poolest ostja seisukohalt omavahel vahetatavate või asendatavate kaupade käibimise ala, mis hõlmab muu hulgas kogu Eesti territooriumi või selle osa.

(a) Tooteturg

Taotleja kaebus käsitleb väidetavalt konkurentsiseadusega vastuolus olevaid ZV praktikaid veterinaarravimite hulgimüügi teenuse pakkumisel, mis moodustab Taotleja hinnangul eraldiseisva kaubaturu, kus suurimaks hulgimüüjaks on ZV.

ZV on seisukohal, et veterinaarravimite ja humaanravimite hulgimüügiturгу tuleb vaadelda tervikuna, kuna hulgimüüjate jaoks puuduvad sisulised erinevused nimetatud ravimite müügi korraldamisel ja varustajate hankimisel. ZV hinnangul toetab nimetatud seisukohta muuhulgas asjaolu, et ZV tegeleb alates septembrist 2011. a lisaks veterinaarravimite hulgimüügile ka humaanravimite hulgimüügiga.

Käesoleval juhul vajab seega vastust küsimus, kas asjaomane tooteturg piirdub veterinaarravimite hulgimüügiteenusega või tuleks samal tooteturul käibivana käsitleda ka humaanravimite hulgimüügiteenust.

³ Kättesaadav: <http://koodikeskus.raviamet.ee/Default.aspx?pv=Pakendid.ATCPuu&ms=QV04C>.

RavS § 2 lg 1 kohaselt on ravim igasugune aine või ainete kombinatsioon, mis on mõeldud haiguse või haigussümptomi vältimiseks, diagnoosimiseks, ravimiseks või haigusseisundi kergendamiseks inimesel või loomal, inimese või looma elutalitluse taastamiseks või muutmiseks farmakoloogilise, immunoloogilise või metaboolse toime kaudu.

Veterinaarravim on RavS § 6 lg 1 kohaselt tootja poolt ainult loomadel kasutamiseks määratud ravim.

Konkurentsiamet viis haldusmenetluses läbi kaubaturu uuringu, mille käigus küsis 12 veterinaarravimite hulgimüüjate kliendilt (s.o. loomakliinikud, veterinaarapteegid ja põllumajandusettevõtjad), kas nende jaoks on veterinaarravimite hulgimüügiteenus asendatav mõne muu teenusega (vastuse esitasid kümme klienti). Kolm vastajat väitsid, et nende jaoks ei ole veterinaarravimite hulgimüügiteenus üldse millegagi asendatav ning kaks vastajat pidasid humaanravimeid asendatavaks. Neist viimastest üks siiski ise humaanravimeid ei kasuta. Viis vastajat ei andnud erinevatel põhjustel küsimusele sisulist vastust. Kaks vastajat märkisid, et kaaluksid võimaluse korral veterinaarravimite ostmist otse tootjalt, vältimaks hulgimüüja tasandit.

Konkurentsiameti hinnangul võib veterinaarravimite hulgimüüjate klientide poolt esitatud vastustest järeldada, et veterinaarravimid pigem ei ole humaanravimitega asendatavad. Kuigi veterinaarravimite asendamine humaanravimitega on teatud olukordades võimalik, on selline praktika pigem erandlik ja väikse mõjuga. Vastavalt sotsiaalministri 17.02.2005 määruse nr 27 „Ravimite hulgimüügi tingimused ja kord“ § 8 lõikele 15 võib veterinaararstile ravimite hulgimüügi korras müüa inimtervishoius kasutatavat ravimit ainult siis, kui vastava toimeaine, toimeaine sisalduse ja ravimvormiga veterinaarravimil ei ole Eestis kehtivat müügiluba või nimetatud veterinaarravimit ei ole Eesti hulgimüügiettevõtetes müügil. ZV poolt Konkurentsiametile esitatud Raviameti andmed veterinaararstidele 2010. a müüdud humaanravimite kohta kinnitavad humaanravimite loomadel kasutamise erandlikkust. Viidatud andmetest tuleneb, et kui lisada veterinaaravimite hulgimüügi turu käibe 2010. a nende humaanravimite käive, mida 2010. a müüdi veterinaararstidele, siis moodustavad vastavad humaanravimid turu käibest vaid 1,75%⁴. Tegemist on niivõrd väikese osakaaluga, et selle pinnalt ei saa humaanravimite tulenevat konkurentsipurvet kuidagi käsitleda piisavana, arvestamaks humaanravimite hulgimüügiteenust veterinaarravimite hulgimüügiteenusega samal tooteturul käibivaks.

Veterinaar- ja humaanravimite maaletoomisele, müügile ja kasutamisele on ühtlasi kehtestatud ravimiseadusega erinevad nõuded ning ka Raviameti järelevalve on korraldatud humaan- ja veterinaarravimite osas eraldi. Seejuures ei ole ravimiseadusest tulenevate nõuete tõttu näiteks veterinaarapteekidel võimalik üldse humaanravimeid ostagi, kuna RavS § 30 lg 3 ja § 31 lg 5 teise lause kohaselt võib veterinaarapteek väljastada / müüa ainult veterinaarravimeid (sh võib veterinaararst veterinaarapteegis väljastada ainult veterinaarravimeid, RavS § 33 lg 3).

Samuti omab tähtsust, et veterinaar- ja humaanravimite hulgimüügi turustuskanalid ja nende osatähtsused on väga erinevad. Raviameti veterinaarravimite statistika⁵ kohaselt väljastasid hulgimüüjad 2011. a ligikaudu 91% veterinaarravimite otse tegutsevale veterinaararstile või

⁴ Veterinaararstidele müüdud humaanravimite käive 2 623 255 kr / (veterinaarravimite käive 147 169 471 kr + veterinaararstidele müüdud humaanravimite käive 2 623 255 kr) = 1,75%

⁵ Kättesaadav: <http://www.raviamet.ee/veterinaarravimite-statistika>.

põllumajandusettevõtteid esindavale veterinaararstile, 2% ravimitest väljastati teistele asutustele, 4% veterinaarapteekidele ning 3% üldapteekidele. Seevastu humaanravimite puhul müüsid hulгимүүjad Ravimiameti andmete⁶ kohaselt 2011. a ravimeid kõige enam üldapteekidele (72% turumahust), haiglaapteekidele müüdi ravimeid 25% turumahust ning muudele asutustele 3% kogukäibest. Seega on ostjate põhiosa, kellele hulгимүүjad ravimeid müüvad, veterinaar- ja humaanravimite puhul täiesti erinevad, mis omakorda tähendab, et konkurentsiolukord, milles veterinaar- ja humaanravimite hulгимүүgiteenuse pakkujad tegutsevad, on väga erinev.

Veterinaarravimite hulгимүүgiteenuse käibimist eraldiseisval kaubaturul kinnitavad ka Konkurentsiameti poolt haldusmenetluse raames küsitletud veterinaarravimite hulгимүүjate vastused, mille kohaselt nimetasid kõik küsitletud hulгимүүjad oma konkurentideks teisi Eestis veterinaarravimite hulгимүүgilitsentsi omavaid ettevõtjaid. Vastustest ei nähtu, et küsitletud ettevõtjad peaksid veterinaarravimite hulгимүүgil oma konkurentideks humaanravimite hulгимүүgiga tegelevaid ettevõtjaid - ainsate eranditena võib tuua hulгимүүjaid, kel on olemas nii humaan- kui ka veterinaarravimite hulгимүүgi tegevusluba ning kes tegelevad mõlema valdkonnaga.

Samas asjaolu, et mõned ravimite hulгимүүjad omavad nii veterinaar- kui ka humaanravimite hulгимүүgi tegevusluba, ei anna alust lugeda humaanravimeid veterinaarravimitega samal hulгимүүgi kaubaturul käibivateks. Vastasel juhul tuleks lugeda ühel kaubaturul käibivateks kõikvõimalikud erinevad tooted või teenused, mida ettevõtja pakub, mis oleks ebamõistlik, arvestades, et selline lähenemine ei annaks tegelikkusele vastavat ülevaadet toodete / teenuste omavahelisest konkurentsist. Kaubaturgu piiritletakse KonkS § 3 lõikest 1 tulenevalt ennekõike siiski nõudluse seisukohast lähtuvalt, hinnates kaupade asendatavust ostja jaoks.

Euroopa Komisjoni teatise „*Asjaomase turu mõiste kohta ühenduse konkurentsioiguses*”⁷ punkti 20 kohaselt võib pakkumise asendatavust samuti turgude määratlemisel arvesse võtta olukorras, kus selle mõju on tõhususe ja vahetu mõju osas samaväärne nõudluse asendatavusega. See tähendab, et tarnijatel on vastukaaluks suhteliste hindade väikestele ja püsivatele muudatustele võimalik lühikese aja jooksul⁸ asuda tootma asjaomaseid tooteid ning neid turustada, ilma et see tooks kaasa olulisi täiendavaid kulusi või riske. Kui need tingimused on täidetud, on turuletoodaval täiendaval toodangul distsiplineeriv mõju asjassepuutuvate ettevõtete konkurentsikäitumisele. Teisalt, kui pakkumise asendatavus nõuaks olemasoleva materiaalse ja immateriaalse põhivara olulist muutmist, täiendavaid investeeringuid, strateegilisi otsuseid või viivitusi, ei võeta seda turu määratlemisel arvesse (teatise p. 23). ZV hinnangul on veterinaarravimite hulгимүүgiga võimalik lühikese aja jooksul ning väikeste investeeringutega tegutsema hakata eelkõige humaanravimite hulгимүүjatel, kellel on olemas kõik vajalikud teadmised, oskused ja vahendid (laod, arvutiprogrammid, logistika jne). Konkurentsiameti poolt küsitletud ülejäänud veterinaarravimite hulгимүүjad pigem ei pidanud võimalikuks, et teistel ettevõtjatel oleks lühikese aja jooksul ning väikeste investeeringutega võimalik hakata tegutsema veterinaarravimite hulгимүүgiga. Põhjusena toodi ravimiseadusest tulenevaid rangeid nõudeid ravimite hulгимүүjatele (sh tegevusloa nõue, erinõuded ruumidele, personalile jne), suurte investeeringute vajadust ja hulгимүүjate poolt klientidega sõlmitud pikaajalisi siduvaid lepinguid (vaid üks hulгимүүja nimetas Hagarex OÜ-

⁶ Kättesaadav: <http://www.ravimiamet.ee/ravimituru-%C3%BClevaade>.

⁷ EÜT 97/C 372/03.

⁸ Tegemist on sellise ajavahemikuga, mis ei hõlma olemasoleva materiaalse ja immateriaalse põhivara olulist muutmist.

d kui ettevõtjat, kellel oleks võimalik hakata lühikese aja jooksul ning väikeste investeeringutega tegutsema veterinaarravimite hulgimüügiga). Seega, juhul, kui mõni humaanravimite hulgimüüja sooviks vastukaaluks veterinaarravimite hulgimüügiteenuse suhteliste hindade väikestele ja püsivatele muudatustele hakata pakkuma veterinaarravimite hulgimüügiteenust, peaks ta eelkõige saavutama kokkulepped veterinaarravimite tootjatega nende toodete turustamiseks Eestis ning taotlema Raviametilt veterinaarravimite hulgimüügi tegevusloa ja täitma sellega seotud nõuded, mis on juba iseenesest aega ja olulisi kulutusi nõudev. Eeltoodust tulenevalt ei pea Konkurentsiamet käesoleval juhul pakkumise asendatavusest tulenevat konkurentsipurvet sedavõrd tõhusaks, et sellest võiks järeldada humaanravimite hulgimüügi teenuse käibimist asjaomasel kaubaturul.

Euroopa Komisjoni praktikas on olnud võrdlemisi vähe veterinaarravimite kaubaturgu puudutavaid otsuseid. Otsuses COMP/M.1681 – Akzo Nobel/Hoechst Roussel Vet (22.11.1999) ja otsuses COMP/M.2922 – Pfizer/Pharmacia (27.02.2003) on komisjon veterinaarravimites eristanud vaktsiine, ravimeid ja söödalisandeid ning nende tootmise ja turustamise mitmeid spetsiifilisi turgusid, sõltuvalt toodete omadustest. Konkurentsiametile teadaolevalt ei ole olnud juhtumeid, kus humaan- ja veterinaarravimite hulgimüügiturg oleks komisjon käsitletud ühe kaubaturuna.

Tuginedes ülalkirjeldatud asjaoludele peab Konkurentsiamet põhjendatuks piiritleda käesolevas otsuses veterinaarravimite hulgimüügiteenuse eraldiseisva tooteturuna. Konkurentsiamet ei pea vajalikuks eristada veterinaarravimite hulgimüügiteenuse raames veel omakorda eraldiseisvaid kitsamaid tooteturgusid nii nagu seda on teinud Euroopa Komisjon, kuna sellel puudub Konkurentsiameti poolt ZV tegevusele käesoleva asja raames antavat hinnangut arvestades otsustav tähendus.

(b) Geograafiline turg

Konkurentsiameti hinnangul piirneb käesolevas menetluses veterinaarravimite hulgimüügiteenuse kaubaturg geograafiliselt Eesti territooriumiga.

Raviameti poolt haldusmenetluses esitatud selgituste kohaselt on ravimite hulgimüügiluba, milline väljastatakse iga liikmesriigi siseriikliku õiguse alusel, territoriaalse kehtivusega. See tähendab, et Raviameti poolt Eesti ravimite hulgimüüjale väljastatud tegevusluba võimaldab osutada nimetatud teenust kogu Eesti ulatuses, kuid mitte väljaspoolt Eesti riigi territooriumit. Eeltoodust tulenevalt on klientidel võimalik osta veterinaarravimeid erinevatelt veterinaarravimite hulgimüügiteenuse pakkujalt üle Eesti, kuid ravimite hulgi ostmine välisriigist on piiratud. RavS § 18 lg 2 kohaselt on eriluba nõudva kauba sisseveo õigus tegevusloal sellekohase eritingimuse olemasolu korral ravimite hulgimüügi või tootmise tegevusloa omajal. Põllumajandusettevõtte ja veterinaararstil puudub RavS § 18 tulenevalt veterinaarravimite sisseveoõigus. Seega ei saa Eestis asuv veterinaararst kasutada välisriigis tegevusluba omava veterinaarravimite hulgimüüja teenust.

Asjaomase kaubaturu piirdumist Eestiga kinnitavad ka Konkurentsiameti poolt haldusmenetluse raames küsitatud veterinaarravimite hulgimüüjate vastused, mille kohaselt nimetasid kõik küsitatud hulgimüüjad oma konkurentideks teisi Eestis veterinaarravimite hulgimüügilitsentsi omavaid ettevõtjaid.

Euroopa Komisjon on oma otsustes samuti kirjeldanud veterinaarravimite kaubaturge liikmesriikide tasandil (nt otsustes COMP/M.1681 – Akzo Nobel/Hoechst Roussel Vet, COMP/M.2922 – Pfizer/Pharmacia ja COMP/M.5195 – Pfizer/ SP Assets).

5.2. OÜ Zoovetvaru seisund kaubaturul

KonkS § 13 lg 1 kohaselt omab turgu valitsevat seisundit ettevõtja või mitu samal kaubaturul tegutsevat ettevõtjat, kelle positsioon võimaldab tal sellel kaubaturul tegutseda arvestataval määral sõltumatult konkurentidest, varustajatest ja ostjatest. Turgu valitsevat seisundit eeldatakse, kui ettevõtjale või mitmele samal kaubaturul tegutsevale ettevõtjale kuulub kaubaturul vähemalt 40 protsenti käibest. Samas, turgu valitseva seisundi omamine iseenesest ei ole seadusega keelatud, keelatud on turgu valitseva seisundi kuritarvitamine vastavalt KonkS §-le 16.

Otsuse punktis 4.7. esitatud tabelist 1 nähtub, et suurimat turuosa veterinaarravimite hulгимүүгил turul on viimase viie aasta vältel omanud ZV, kusjuures viimasel kolmel aastal on ZV turuosa olnud üle 40%. Samas tuleb arvesse võtta, et 2010. a omandas ZV valitseva mõju Interfarmi üle, kellel oli 2009. a ligikaudu 12% turuosa. Ühtlasi tingis ZV selgituste kohaselt tema turuosa suurenemise pärast 2004. a see, et ZV võitis marutaudi vastase vaktsiini riigihanke, mis lõpeb ZV hinnangu kohaselt 2014 - 2015. a.

Ettevõtja turuosa on siiski üksnes esmane näitaja ettevõtja turujõu kohta ning täiendavalt tuleb hinnata ka muid asjaolusid tuvastamiseks, kas ettevõtja on tegelikult võimeline käituma kaubaturul arvestataval määral sõltumatult konkurentidest, varustajatest ja ostjatest.

ZV suurimaks konkurendiks veterinaarravimite hulгимүүгил on AS Magnum Veterinaaria ligikaudu 20%-lise turuosaga viimasel viiel aastal. Kaks järgnevat hulгимүүijat on omanud kumbki umbes 10%-list turuosa ning ülejäänud konkurendid on olnud oluliselt väiksemad. AS Magnum Veterinaaria kuulub Magnum AS-i kontserni, mis teostab oma tütarettevõtjate kaudu tegevusi erinevates ravimite müügiga seotud valdkondades. Näiteks kuulub Magnum AS-i kontserni Magnum Medical OÜ, mis omab tugevat positsiooni humaanravimite hulгимүүгил. Samuti tegutseb kõnealuse kontserni ettevõtjana Magnum Logistics OÜ, mille peamisteks tegevusaladeks on ravimite, sh veterinaarravimite käitlemine, transporditeenused, logistilised teenused ja ekspedeerimine⁹. Magnum AS-i kontserni tugev esindatus humaanravimite hulгимүүgis loob kontserni kuuluvale AS-le Magnum Veterinaaria kahtlemata teatavaid eeliseid näiteks ravimitootjatega läbirääkimistel, kui tal on tootjale ette näidata suured müüginumbrid humaanravimite sektoris. Veterinaar- ja humaanravimite logistika korraldamine läbi kontserni ühe ettevõtja võimaldab optimeerida logistikakulusid. AS Magnum Veterinaaria konkurentsivõimet näitab ka see, et tal on õnnestunud oma osakaalu veterinaarravimite hulгимүүgis suurendada 16,5%-lt 2007. a. 21,1%-le 2011. a.

Konkurentsiameti poolt veterinaarravimite hulгимүүjate klientide seas läbi viidud kaubaturu uuring näitas, et kliendid ei tunneta ZV üleolekut teiste hulгимүүjate ees. Kaubaturu uuringust nähtus, et turul konkureerivad ZV-ga mitmed teised veterinaarravimite hulгимүүjad, kellel on ZV ravimitega asendatavaid alternatiivravimeid. Näiteks kirjutati Konkurentsiametile, et Baycox oli pikka aega AS Magnum Veterinaaria portfelliga olev Bayeri ravim, mis oli Eestis

⁹ Magnum Logistics OÜ 2011. a majandusaasta aruanne.

ainus sama toimeaine ja näidustustega toode. Alates 2011. a turustab ZV alternatiivset ravimit Cevazuril. Samuti ei ilmnenu vastustest, et hulгимүүja vahetamine oleks keeruline.

ZV-i varustajad on suured rahvusvahelised ravimitootjad, kelle käibest moodustab veterinaarravimite müük Eestisse väga väikese osa. Ravimiameti andmetel¹⁰ oli Eesti veterinaarravimite turu maht hulгимүүgi hindades 2011. a 9,4 miljonit eurot. Samal ajal oli näiteks ZV poolt turustatava marutaudi vaktsiini tootja Virbaci käive 2011. a 623 miljonit eurot (AS Magnum Veterinaaria poolt turustatavate Bayer HealthCare veterinaarravimite käive 2011. a oli 1,2 miljardit eurot ning Pfizer Animal Health käive oli ligikaudu 4,2 miljardit dollarit). Seega, kuigi ZV omab veterinaarravimite hulгимүүgi kaubaturul Eestis 40%-st suuremat turuosa, moodustavad tema poolt ostetavad mahud varustajate käibest suhteliselt väikese osa, mis omakorda viitab sellele, et ZV läbirääkimisjõud varustajate suhtes on pigem tagasihoidlik. Eelnevat järeldust kinnitab omakorda asjaolu, et ravimitootjal on vajadusel ZV hulгимүүgiteenusele Eestis alternatiiv mõne teise hulгимүүja näol, eelkõige võivad tootjad pöörduda suuruselt teise turuosalise AS Magnum Veterinaaria poole, kes omab ilmselt piisavalt ressursi täiendavate veterinaarravimite tootjate esindamiseks. Seega ei jääks Eesti turg ravimitootjate jaoks suletuks, juhul kui nad peaksid soovima ZV hulгимүүgiteenusest loobuda.

Taotleja poolt haldusmenetluses esitatud väidete kohaselt on valdav osa tootjatest valinud oma eksklusiivseks partneriks just ZV, mis on toonud kaasa turu sulgemise konkureerivatele hulгимүүjatele, kuna enamus varustajatest ei ole huvitatud väikesel turul mitmete partnerite kaasamisest. Taotleja selgituste kohaselt illustreerib vastavat olukorda veterinaarravimite müügiloa hoidjate poolt ametlikuks maaletoojaks nimetatud hulгимүүjate tabel, mille põhjal ZV on ainsaks maaletoojaks 12 tootja osas. Taotleja poolt viidatud tabel¹¹ sisaldab Ravimiameti koostatud nimekirja müügiloa hoidjate poolt määratud sissevedajatest ning sellest nähtub, et ZV on ainsa hulгимүүjana määratud sissevedajaks kümnel korral (Taotleja poolt märgitud 12-st korrast ühel juhul on müügiloa hoidjaks ZV ise ning ühel juhul on müügiloa hoidja määranud ZV kõrval sissevedajaks ka AS Magnum Veterinaaria ja Remedium AS-i). Samas nähtub kõnealusest tabelist, et näiteks Dimela AS on määratud sissevedajaks 11 korral (sh. kuuel korral ainsa hulгимүүjana) ja AS Magnum Veterinaaria kümnel korral (sh. kaheksal korral ainsa hulгимүүjana). Seega ei kinnita Ravimiameti koostatud tabel Taotleja väidet, et valdav osa tootjatest on valinud oma eksklusiivseks partneriks just ZV, vaid näitab, et müügiloa hoidjate poolt on ZV-ga võrreldaval arvul kordadel määratud sissevedajateks ka teisi veterinaarravimite hulгимүүjaid.

Konkurentsiamet mõõnab, et veterinaarravimite hulгимүүgi kaubaturule sisenemise barjäärid on kõrged. Ravimitootjate poolt hulгимүүjatele antavad ravimite turustamise ainuõigused tähendavad, et konkurentidel pole võimalik sama toodet maale tuua, kuni esimene hulгимүүja pole loobunud vastava ravimi müügist. Seega juhul, kui konkreetse ravimi kasutusmaht laieneb, ei saa selle pealt müügitulu teenida ükski muu turuosaline, kui vastava ravimi maaletoomise ja Eestis turustamise ainuõigust omav hulгимүүja. Teised hulгимүүjad saavad seda ravimit maaletoojalt osta ja siis edasi müüa oma klientidele. Samas on konkurentidel võimalus tuua turule analoogravimeid ning nagu haldusmenetluses kogutud andmed näitavad, on taoline käitumine ühe sagedasem.

¹⁰ Kättesaadav: <http://www.sam.ee/veterinaarravimite-statistika>.

¹¹ Kättesaadav: <http://www.ravimiamet.ee/m%C3%BC%C3%BCgiloa-hoidjate-poolt-m%C3%A4%C3%A4ratud-sissevedajad-vet>

Võttes arvesse kõiki eelkirjeldatud asjaolusid on Konkurentsiametil vaatamata ZV-i 40%-st suuremale turuosale veterinaarravimite hulгимүүги teenuse kaubaturul alust kahelda ZV-i võimes käituda veterinaarravimite hulгимүүги teenuse pakkumisel arvestataval määral sõltumatult konkurentidest, varustajatest ja ostjatest. Samas ei ole käesoleva otsuse raames ZV seisundi osas lõpliku hinnangu kujundamine vajalik, kuna ZV on menetluse vältel võtnud tarvitusele meetmeid, mille kaudu ta on oluliselt parandanud konkurentsile olukorda veterinaarravimite hulгимүүги teenuse pakkumisel ning samal ajal ei ole Konkurentsiamet tuvastanud Taotleja kaebuses kirjeldatud asjaoludel ZV tegevuses konkurentsiseaduse rikkumise tunnuseid või ei ole ZV tegevus omanud konkreetsetel juhtudel olulist mõju konkurentsile veterinaarravimite hulгимүүгiteenuse pakkumisel.

5.3. Hinnang OÜ Zoovetvaru tegevusele

Taotleja kaebuses ja selle lisades on ühelt poolt väited konkreetsete ravimite osas aset leidnud diskrimineerimise ja ebaõiglaselt kõrgete hindade rakendamise kohta ning teisalt etteheited ZV tegevuse läbipaistmatusele.

5.3.1. Väidetav hinnadiskrimineerimine

Taotleja on näidetena ZV positsiooni kuritarvitamisest toonud ära ravimi Butomidor, Cestal Cat Flavour, Cestal Plus Flavour, Cobactan ja Finadyne hinnadiskrimineerimise. Oma kirjade lisades on Taotleja esitanud Konkurentsiametile nimetatud ravimite ostmist kajastavad ZV arved Taotlejale ning samuti ka ZV arved Konkurentsiametile tundmatuks jäänud ostjatele¹². Anonüümsete arvete pealt on tõepoolest võimalik näha, et ravimi ühe ühiku hind erineb Taotlejale väljastatud arvetel olevatest samade ravimite hindadest, kuid nende dokumentide pinnalt ei ole Konkurentsiametil võimalik näha, kas esitatud arvete anonüümsed koopiad pärinevad samast perioodist, kui need, mis on esitatud Taotlejale. Samuti ei olnud Taotleja nõus sellega, et Konkurentsiamet edastaks ZV-le kommenteerimiseks nimetatud ravimite arvete anonüümsed koopiad, millel kajastusid erinevad hinnad võrreldes Taotlejale esitatud arvetega, vaid ZV-le sai Konkurentsiamet esitada tema suhtes esitatud etteheiteid veelgi enam kärbitud kujul. Seetõttu sai Konkurentsiamet küsida ZV-lt üksnes üldiselt selgitusi võimalike hinnaerinevuste kohta Taotleja poolt väljatoodud ravimite osas.

ZV selgitas, et ta teeb allahindlusi pikaajalistele äripartneritele, kes tasuvad arved tähtaegselt ja ostavad tooteid hulgipakendites / kogustes. Samuti tehakse aeg-ajalt kampaaniaid, mille raames on üht või teist ravimit võimalik soetada tavapärasest soodsama hinnaga. Klientidel on võimalik valida, millises koguses ravimeid osta ja kas osaleda kampaaniates. Lisaks märkis ZV, et hindade muutumisele ja kujunemisele avaldab paratamatult mõju ka ravimite tootja poolne hinnakujundus. ZV selgitustest konkreetsete ravimite hinnakujunduse osas esitatud etteheidete kohta tuleneb, et sõltuvalt ravimist, võisid hinnaerinevused olla tingitud erinevast ostu sooritamise ajast (nt Butomidor puhul oli hind oli esialgu kõrge seoses ZV poolt kantud oluliste kulutustega ravimi müügiloa hankimiseks, kuid käibe kasvades hind langes), tellitud kogusest (Cestal Cat Flavour, Cobactan), püsikliendi tellimusest (Cestal Cat Flavour, Cobactan), kampaaniast (Cestal Cat Flavour, Cobactan) või ravimitootja poolsest hinnatõusust (Finadyne).

¹² Taotleja esitas Konkurentsiametile anonüümsed arved, põhjendades seda asjaoluga, et arve saajad ei soovi oma isikute tuvastamise võimalikkust.

Samuti märkis ZV, et mitmete kõnealuste ravimite puhul on olemas sama toimeainega analoogravimeid, mida turustavad Eestis teised veterinaarravimite hulgimüüjad.

ZV on hinnaerinevuste ja hinnatõusude põhjuseid selgitanud objektiivsete asjaoludega niivõrd kui see oli võimalik olukorras, kus Taotleja poolt etteheidetud konkreetsete episoodide kohta detailsete andmete esitamine ZV-le ei olnud Taotleja loata võimalik. Kui Konkurentsiamet ei saa tutvuda väidetavale hinnadiskrimineerimise viitavate arvetetega, vaid üksnes arvete selliste koopiatega, millest on suur osa olulist informatsiooni välja jäetud, ning selline võimalus puudub selgituste andmiseks ka ZV-l, kellele kaebaja diskrimineerivate hindade kohaldamist ette heidab, siis ei ole Konkurentsiametil võimalik esitatud ebamääraste andmete põhjal tuvastada ZV-i tegevuses ravimite Butomidol, Cestal Cat Flavour, Cestal Plus Flavour, Cobactan ja Finadyne väidetava hinnadiskrimineerimise osas konkurentsiseaduse rikkumist. Konkurentsiamet peab oluliseks rõhutada, et niivõrd ebamääraste andmete põhjal oleks ka menetluslikult põhjendamatu ning hea halduse tavaga vastuolus teostada ZV-i mitme aasta arvete lauskontroll, eriti kuna ZV on konkurentsiolekorda parandanud. Konkurentsiamet viib järelevalvemenetlusi läbi üksnes konkreetsete kahtluste põhjal.

Taotleja poolt ravimi [...] osas esitatud kaebuse puhul on Taotleja poolt esitatud arvetest näha, et kui [...]2010 maksis nimetatud ravim Taotlejale [...] (ilma KM-ta), siis [...]2010 oli ravimi hind Taotlejale [...] (ilma KM-ta). Taotleja väitel kaotas ta selle hinnatõusu tulemusena kliendi, kelleks oli [...], sest taotlejale teadaolevalt võttis ZV kliendi koheselt üle ja müüb talle ravimit oluliselt odavamalt hinnaga. Taotleja ei ole viimast väidet põhistanud. Konkurentsiamet täheldab, et Taotleja poolt esitatud väidetav hinnadiskrimineerimise episood puudutab niivõrd väikeseid rahasummasid, et on ebausutav, et see vähendaks Taotleja võimet [...] [...] pärast konkureerida. Nimelt, mõlemal Taotleja poolt kirjeldatud juhul ostis Taotleja ravimit [...] ühikut, mis tähendab, et Konkurentsiametile esitletud episoodiga kaotas Taotleja [...] ehk [...].¹³ Tegemist on sedavõrd marginaalse rahasummaga, et Konkurentsiamet ei pea otstarbekaks nimetatud episoodi üksikasjalikult uurida, kuna isegi juhul, kui ZV omaks turgu valitsevat seisundit, on konkurentsiolekorda kahjustamise oht antud juhul välistatud. Konkurentsiamet arvestab, et ZV on käesolevaks hetkeks sellist liiki olukordade edaspidi tekkimise vältimiseks konkurentsiolekorda parandanud (vt p 5.3.3).

5.3.2. Väidetav ebaõiglane hinnakujundus

Taotleja on esitanud Konkurentsiametile haldusmenetluses andmed kahe varasemalt Interfarmi tooteportfellis olnud ravimi (s.o.Biokubatol ja Bovitubal) kohta, mille hind on pärast ZV poolt Interfarmi omandamist tõusnud. Taotleja hinnangul on vastavate hinnamanipulatsioonide eesmärgiks saavutada Taotleja klientide ülevõtmine, kuna Taotleja ei ole võimeline ZV poolt dikteeritud hinnatasemel konkureerima.

Interfarm tooteportfellis olnud ravimi Biokubatol hinnatõusu põhjendas ZV Interfarmi varasema majanduslikult kahjuliku hinnakujundusega, mis ei katnud ära nimetatud ravimi turustamisega seotud kulusid ning ravimitootja poolse 83% hinnatõusuga. ZV selgituste kohaselt oli Biokubatoli hind Interfarmi hinnakirjas 2009. a 38,50 krooni (2,46 eurot) ning sisseostuhind tootjalt 20.11.2009 seisuga 1,75 eurot. Samal ajal nähtub Taotleja poolt esitatud arvetest, et Taotleja sai osta nimetatud ravimit vähemalt kuni [...]2010 hinnaga [...] krooni

¹³ ([...]*[...]) - ([...]*[...]) = [...].

([...] eurot), [...] ([...] eurot) krooni ja [...] krooni ([...] eurot). ZV selgituste kohaselt tõstis ravimi tootja 18.04.2011 hinna 3,20 euronni (50,07 kroonini). Taotleja esitatud arvete kohaselt maksis nimetatud ravim [...] 2011 Taotlejale [...] eurot ([...] krooni). Taotleja esitatud arvetest nähtub, et 2009.a. ja 2010.a. on Biokubatoli Taotlejale tõepoolest müüdud hinnaga, mis on ligilähedane sisseostuhinnale (sisseostuhind 1,75 eurot; väljamüügihind [...] eurot ja [...] eurot). Konkurentsiamet leiab, et sellises olukorras on Taotleja saanud Biokubatoli soodsatel tingimustel ning teatud hinnatõus ei ole põhjendatud. Kui aga võrrelda Biokubatoli hinnakirjajärgset hinda 2009. a (2,46 eurot) taotlejale 2011. a kehtinud müügihinnaga ([...] eurot), siis selle suurenemine on olnud [...] [...].

Bovitubali hindade osas selgitas ZV, et 2010. a tunnistati Eesti tuberkuloosivabaks maaks, mis vähendas iga-aastaselt teostatavate veiste tuberkuliniseerimiste mahtu. Vaktsiini kogus, mis ZV-ile 2010. a saabus, oli tellitud vastavalt loomaarstide tellimustele enne eelnimetatud otsust. Kuna tellimuse hetkel oli loomaarstidel kiire, telliti tootjalt lennutransport ja klientidega lepiti kokku nimetatud kulude katmine. Paraku jätsid osad nimetatud toote tellinud kliendid vaktsiini pärast Eesti tuberkuloosivabaks maaks tunnistamise otsust välja ostmata ja ZV kandis ravimit maha [...].

Seega on ZV esitanud Biokubatoli ja Bovitubali hindade tõusu kohta objektiivsed põhjendused. Isegi, kui need ei põhjendaks hinnatõusu täies ulatuses, ei pea Konkurentsiamet otstarbekaks ja eesmärgipäraseks nimetatud episoodi detailsemalt edasi uurida. Kõnealuste ravimite hinnatõusud puudutavad sedavõrd väikeseid rahasummasid, et need ei ole võimelised konkurentsi oluliselt kahjustama isegi juhul, kui ZV omaks asjaomasel kaubaturul turgu valitsevat seisundit. Biokubatoli hind ZV jaoks oli 2011. a kevadel tootjapoolse hinnatõusu järgselt 3,20 eurot ning Taotlejale müüs ZV ravimit hinnaga [...] eurot, mis teeb marginaaliks [...] eurot ravimi kohta. Seejuures lisandusid ZV-le ravimi Eestis turustamiseks ravimi registreerimisega ja logistikaga seonduvad kulud, nii et ZV kasum on kindlasti väiksem, kui [...] eurot ravimi kohta. See tähendab, et Taotleja poolt ravimi Biokubatol puhul kirjeldatud võimaliku rikkumise rahaline väärtus on suurusjärgus vähem kui [...] eurot ravimi kohta. Näiteks, Konkurentsiametile esitatud arvete kohaselt oli Taotleja ostnud ravimit hinnaga [...] eurot [...] tk ehk ZV kasum selle tehingu pealt on väiksem kui [...] eurot ([...] tk x [...] eurot). Sellises suurusjärgus rikkumise (isegi kui see oleks tuvastav) mõju konkurentsiolukorrale on praktikas olematu. Bovitubali osas tuleneb ZV poolt esitatud selgitustest, et 2011. a müüs ta Bovitubali üldse kokku vaid [...] toodet ([...] hulгимüüjale ning [...] veterinaararstidele) ühtekokku summas [...] eurot, kusjuures hulгимüüjale müüdud pakendi hind oli [...] eurot. Sealjuures moodustaks väidetavalt ebaõiglaselt suur kasum üksnes osa sellest hinnast, sest arusaadavalt moodustavad ZV poolsest ravimi müügihinnast suure osa ravimi sisseostuhind ZV-le ning kulud. Sellises suurusjärgus rikkumise (isegi kui see oleks tuvastav) mõju konkurentsiolukorrale on praktikas samuti olematu. Lisaks on nõudlus veiste tuberkuliniseerimiseks sobivate diagnostikumide (sh Bovitubal) järgi alates 2010. a Eestis üldiselt vähenenud seoses riigi tunnistamisega tuberkuloosivabaks – kui 2010. a tegi VTA üle 112 000 tuberkuliniseerimise, siis praegu teostatakse umbes 47 000 uuringut aastas. Arvestades, et üks Bovitubali pakend sisaldab 25 000 süsti, tähendab see, et võimalik nõudlus nimetatud ravimi järele Eestis on käesoleval ajal vähem kui kaks pakendit aastas.

Vastavalt HMS § 5 lõikele 2 viiakse haldusmenetlus läbi eesmärgipäraselt ja efektiivselt, samuti võimalikult lihtsalt ja kiirelt, vältides üleliigseid kulutusi ja ebameeldivusi isikutele. Sellest tulenevalt ei pea Konkurentsiamet detailselt uurima iga kaebaja poolt kirjeldatud episoodi, kui on näha, et ettevõtja tegevus ei ole kirjeldatud juhul võimeline konkurentsi oluliselt kahjustama.

Vastavalt KonkS § 63⁴ lg 1 punktile 2 võib Konkurentsiamet menetluse lõpetada, kui konkurentsi ei ole oluliselt kahjustatud.

5.3.3. Konkurentsi olukorra parandamine

Pidades silmas Taotleja kaebuses esitatud etteheiteid, täiendas ZV haldusmenetluse kestel oma ravimite tellimise protseduure kirjeldavaid Protseduurireegleid eesmärgiga muuta oma veterinaarravimite hulгимүүги korraldust läbipaistvamaks ja klientidele üheselt mõistetavaks ning panna paika reeglid, mis tagaks võrdväärsete klientide võrdväärse kohtlemise.

[...]

[...]

KonkS § 63⁴ lg 1 p 3 kohaselt võib Konkurentsiamet menetluse lõpetada, kui ettevõtja on oluliselt parandanud konkurentsi olukorda kaubaturul. Käesoleval juhul on ZV Konkurentsiametile kinnitanud, et korraldab alates 2012. a teisest poolaastast veterinaarravimite hulгимүүги kooskõlas Protseduurireeglitega, mille punktid 1 ja 16 - 21 (vt käesoleva otsuse punkt 4.6) adresseerivad Taotleja kaebuses ja selle lisades välja toodud probleeme ZV tegevuses. Konkurentsiamet on seisukohal, et ZV poolt täiendatud Protseduurireeglid suurendavad oluliselt ZV poolt veterinaarravimite müügitgevuse läbipaistvust ning kõrvaldavad allahindluste ja müügingimustega seotud ebaselguse, mis oli aluseks Taotleja kaebusele.

Lähtudes eeltoodust ning juhindudes KonkS § 63⁴ lõige 1 punktide 2 ja 3,

otsustan

lõpetada Taotleja 28.12.2010 avalduse alusel OÜ Zoovetvaru suhtes alustatud haldusmenetlus.

Käesoleva otsuse peale võib esitada vaide Konkurentsiameti peadirektorile haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või kaebuse Tallinna Halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras 30 päeva jooksul, arvates otsuse teadasaamise päevast.

/allkirjastatud digitaalselt/

Märt Ots
Peadirektor

Ärakiri on Konkurentsiameti 18.01.2013 otsuse nr 5.1-5/13-003 originaaliga samane. Ärakirjas on ärisaladuseks loetud teabe asemel kasutatud tähist [...].

26.04.2013.a.

Kairi Kaasik-Aaslav, Konkurentsiameti konkurentsitenistuse järelevalveosakonna peaspetsialist.